

A PÉCSI
EGYHÁZMEGYE
PEDAGÓGIAI
FOLYÓIRATA

FIGYELJ RÁM!

II. évfolyam 2. szám – 2016. december

FIGYELJ RÁM!

IMPRESSZUM

Főszerkesztő: Bertáné Hargitai Margaréta
Olvasószerkesztő: Hecker Henrietta
Szerkesztőségi munkatárs: Molnár Gitta
Szerkesztőbizottság: Heidl György, Sümegi József, Tóth László,
Tóth Lászlóné

Szerkesztőség: 7621 Pécs, Dóm tér 2.
E-mail: figyeljram@pecs.egyhazmegye.hu
Kiadó: Pécsi Egyházmegye
7621 Pécs, Dóm tér 2.
Kiadásért felelős személy: Bertáné Hargitai Margaréta

HU ISSN 2498-5503

címlapfotó:
SUDÁR SAROLTA: Csodálatos isteni szeretet

A következő lapszám 2017 februárjában jelenik meg.
Lapzártá: 2017. január 20.

FIGYELJ RÁM!

SZÁMUNK SZERZŐI

Batki Ottó
Szent Imre Katolikus
Általános Iskola,
igazgató

Nagy Péter
Pécsi Egyházmegye,
katolikus közoktatási
munkatárs

**Bertáné
Hargitai Margaréta**
Szent József
Iskolaközpont, tanár

**Kormosné
Káplár Borbála**
Szent Imre Katolikus
Általános Iskola,
igazgatóhelyettes

Helstáb Ákos
Szent Mór
Iskolaközpont, tanár

**Schubertné
Pálincás Zsuzsanna**
Tolna Megyei
Pedagógiai
Szakszolgálat,
gyógypedagógus-
logopédus, terapeuta

Tövisháti Lilla
Szent József
Iskolaközpont, tanár

Szakács Emília
Szent Mór
Iskolaközpont, tanár

FIGYELJ RÁM!

TARTALOMJEGYZÉK

Bemutatkozik...	7
A Szent Imre Katolikus Általános Iskola	7
Bemutatjuk...	15
Tóthné Brunyai Ildikót	15
Kormosné Káplár Borbálát	19
Életpálya	24
Sudár Saroltával beszélgettünk	24
Műhely	33
Kormosné Káplár Borbála: „Historia est magistra vitae”	33
Szakács Emília: Terápia az irodalomórán?	50
Helstáb Ákos: Életfeladatok kiskamasz korban	78
Nincsen rossz gyerek!	102
Az okos sziklára épített	102
Mit tehetünk a tehetséggel?	107
A család értéket ad	107

FIGYELJ RÁM!

Amint vagyok.....	114
Batki Ottó: A képzőművészet szerepe a hátránykompenzációban és a képességek fejlesztésében a siklói Szent Imre Katolikus Általános Iskolában.....	114
Értékrend	118
Ajándékok tanítványaitoknak	118
Holnapformáló	120
Nagy Péter: Családi Életre Nevelés és Életstratégia Program a Pécsi Egyházmegyében.....	120
Útravaló	124

FIGYELJ RÁM!

ELŐSZÓ

Tisztelt Kollégák! Kedves Olvasóink!

Sokféle változásról esik szó e számunkban.

A változás természetes folyamat, legyen szó kamasz tanítványaink testi-lelki ééréséről, amit Helstáb Ákos és Nagy Péter segítségével gondolhatunk végig, vagy különleges képességű tanulóink tehetségének kibontakozásáról, amit megismerünk tehetséggondozó rovatunk gondozójának, Tövisháti Lillának írásából.

Hátrányokkal induló, nehézségekkel küszködő gyermekek iskolai neveléséről olvashatunk siklói kollégáinktól, ahol a változás elérése kulcsfontosságú, épp úgy, mint óvodásaink anyanyelvi fejlődésében betöltött szerepe, melyre gyógypedagógus szakértőnk hívja fel a figyelmet.

A változás mindig elmozdulást jelent arról a pontról, ahol éppen állunk, vagyunk.

Ha a változás jó irányba történik, fejlődésről beszélünk.

Szerkesztőségi csapatunk azon munkálkodik, hogy lapunk is elinduljon a fejlődés útján, hogy minél jobban meg tudjon felelni kitűzött céljainak s az olvasói elvárásoknak.

Megújult külsővel, újragondolt belsővel várjuk majd a következő számba is írásaitokat, kettéválasztva a komolyabb szakmai, és a könnyedebb, informatívabb, közérdekű részeket.

Reméljük, továbbra is szívesen lapozgatjátok majd kiadványunkat, s a megjelenő írások felkeltik szakmai érdeklődésüket, s azok is találnak okot belelapozni, akik ötleteket merítenének a tanév aktuális időszakához.

FIGYELJ RÁM!

BEMUTATKOZIK

A Szent Imre Katolikus Általános Iskola

„Hitre, tudásra, szép életre, jóra...”

A Szent Imre Katolikus Általános Iskola a Pécsi Egyházmegye által fenntartott intézmény, amely elsősorban Siklós város és vonzáskörzete számára biztosít katolikus általános iskolai oktatást-nevelést.

Intézményünk alapvető ismertetőjele, hogy világnézetileg elkötelezett. Ez nem azt jelenti, hogy hozzánk csak katolikus gyerekek járhatnak. Beiratkozhatnak más vallású, sőt hitoktatásban nem részesült gyerekek is. Iskolánk célja, hogy növendékeink megismerhessék azt a hitet, amelyet elődeink vallottak, és amely alkalmas arra, hogy a gyermekek életstílusát meghatározza, illetve az élet nehézségei közt a jóban való megmaradáshoz támaszt nyújtson. Nevelőink hittanórákon, közösségi programokon igyekeznek elültetni diákjaikban a legfontosabb erkölcsi és magatartási szabályokat. Erőfeszítéseink gyümölcsözőek, hiszen a

FIGYELJ RÁM!

középiskolákból pozitív véleményeket fogalmaznak meg az intézményből kikerült tanulók magatartását, viselkedését illetően.

Intézményünk fontos sajátossága, hogy felvállaljuk a térség hátrányos helyzetű tanulóinak oktatását, nevelését. Ezzel a vállalással az Egyház évszázados küldetéséhez csatlakozunk: a szegényeknek is adjunk olyan lehetőséget, amely emberi és keresztény életre tanít. Az iskola célja az, hogy a tanulók tudjanak kiemelkedni, továbbtanulni, hogy felnőtt korukban megállják a helyüket. Az intézmény missziós feladatot lát el Siklós és térségének hátrányos helyzetű, cigány fiatalságának evangelizációjában is.

FIGYELJ RÁM!

Alsó tagozaton az oktatás hagyományos keretek között zajlik: délelőtt a tanító néni, délután a napközis nevelő foglalkozik a gyermekekkel. Jelenleg évfolyamonként egy osztályt tudunk indítani, melyek átlaglétszáma 15-18 fő körül mozog. A kis létszámú oktatás-nevelés előnye, hogy minden gyermekre nagyobb figyelem fordítható, a különböző képességű tanulók differenciálása így könnyebben megoldható. Az ének-zene oktatása hagyományosan fontos az intézmény életében, erről tanúskodik szépen szóló gyermekkórusuk. Lehetőség van délutánonként művészeti nevelésre, melynek keretében különböző kézműves technikákat sajátíthatnak el tanulóink. A néptánc tanítására szintén nagy gondot fordít intézményünk.

Oktatásunk színvonalát mutatja, hogy tanulók a későbbiekben is megőrzik a nálunk elért eredményeket. A 8. osztály elvégzése után a tanulóink 40-45 %-a kerül érettségít adó intézménybe. A többiek a szakközépiskolák 9. évfolyamán folytathatják tanulmányaikat. A gyermekek rendszeresen visszajárnak hozzánk. Elmondásuk és a szülők beszámolóí szerint megállják helyüket az új iskolákban, tanulmányi eredményük alig romlik.

A diáksággal jelenleg 15 főállású pedagógus foglalkozik. Az oktató-nevelő munkát 5 technikai dolgozó segíti.

FIGYELJ RÁM!

A normál általános iskolai képzés mellett, intézményünk felvállalta a sajátos nevelési igényű gyermekek oktatását-nevelését. Ebben a képzésben gyógypedagógusok irányításával foglalkozunk a tanulásban akadályozott tanulókkal 1-3 csoportban, a tanulószámnak megfelelően. A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást valósítunk meg a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. A megfelelő oktatási módszerek, munka- és tanulásszervezési formák serkentik az egyéni különbségek kibontakozását. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során pedagógusaink megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését.

Az iskola a roma/cigány nemzetiséghez tartozó tanulók számára külön oktatási, nevelési programot kínál. A program létjogosultságát, aktualitását az adja, hogy tanulóink jelentős hányada roma/cigány

FIGYELJ RÁM!

származású, másrészt ezek a gyerekek otthonról nem kapnak megfelelő indítást, ösztönzést.

Iskolai helyzetüket, esélyeiket a halmozottan hátrányos helyzet, az ismerethiány határozza meg. A roma/cigány nemzetiségi oktatás biztosítja a tanulók számára a cigányság kulturális értékeinek megismerését, a történelméről, irodalmáról, képzőművészetéről, zenei- és tánc kultúrájáról, valamint hagyományairól szóló ismeretek oktatását. Biztosítja a cigányság helyzetéről, jogairól, szervezeteiről és intézményeiről szóló ismeretek elsajátítását. A pedagógia eszközeivel - asszimilációs elvárások nélkül - segítjük a cigányság integrációját. A cigány nemzetiségi oktatás fontos eleme a cigány

FIGYELJ RÁM!

népismeret műveltségi terület oktatása, a nemzetiségi önismeret fejlesztése és a folyamatosan szervezett cigány kulturális tevékenység.

2011-től kezdődően komoly megújuláson ment keresztül intézményünk. A Pécsi Egyházmegyének köszönhetően az iskola belső képe pozitívan változott, melyek közül a legszembetűnőbbek: korszerűsítettük a vizesblokkokat, új burkolatot kaptak a közlekedőfolyosók, a tantermek padlózata új lakkozást kapott, és új játszótéri eszközökkel gyarapodott az iskolaudvar. 2015 végén egy

FIGYELJ RÁM!

KEOP pályázatnak köszönhetően külsőleg is megszépült és energetikailag korszerűsödött az intézmény a külső falak hőszigetelésével és a nyílászárók cseréjével.

Az elmúlt években a megújulás nemcsak a külsőségekben valósult meg, hanem a belső pedagógiai munkában is. Új, iskolai neveléssel kapcsolatos tartalmak és elvárások megvalósítására került sor. Az iskolafejlesztés alappillére volt a 2013-2015 között zajló innovatív uniós pályázatunk megvalósítása, mellyel modern pedagógiai programokat tudtunk kipróbálni és hagyománnyá tenni. E projekt keretében az intézmény 63.982.308 Ft-ból valósíthatott meg többek között erdei iskolákat, sporttáborokat, idegen nyelvi táborokat, informatika-, néptánc- és helytörténeti szakköröket, nyelvi témaheteket és vetélkedőket, egészségfejlesztési- és baleset-megelőzési napokat és programokat. A projektet megvalósító pedagógusok mintegy 20 továbbképzésen vettek részt, melyek a Nemzeti Alaptanterv új tartalmainak a mindennapi munkába való beillesztését szolgálták. A projekt keretében 9.000.000 Ft értékben történt taneszköz beszerzés. A pályázat megvalósításával telt két év megmozgatta, lendületbe hozta az iskolát, hiszen minden tanár és diák bekapcsolódott a programok megvalósításába. A sok innovatív

FIGYELJ RÁM!

tevékenységnek köszönhetően ma már minden pedagógus másként tekint a napi feladatokra.

A 2015/2016-os tanévben egy másik uniós pályázat segítségével egy 16 számítógépből álló új informatikai tantermet, 10 tanári laptopot és 5 interaktív táblát is kapott az iskola. Az új infokommunikációs eszközökkel lehetőség van korszerű tudást közvetíteni a tanulók felé.

A folyamatos megújulás mellett intézményünk ragaszkodik hagyományaihoz. Az évközi rendezvények - a Szent Imre-nap, a közös karácsony, a farsangi bál, játszóházi foglalkozások, a különféle versenyek, a húsvéti lelki napok, a havi szentmisék és reggeli áhítatok, túrák és kirándulások - mind-mind a gyerekek fejlődését szolgálják.

Batki Ottó

FIGYELJ RÁM!

BEMUTATJUK SZEPESY- DÍJASAINKAT, TÓTHNÉ BRUNYAI ILDIKÓT ÉS KORMOSNÉ KÁPLÁR BORBÁLÁT

A díjazottakkal munkatársuk,
Batki Ottó beszélgetett.

Tóthné Brunyai Ildikó

Szepesy Ignác (1780-1838) az oktatás és nevelés ügyének lelkes, példaértékű támogatója volt. Pécsi püspök, aki működése során folyamatosan figyelemmel kísérte Pécs és az Egyházmegye oktatási helyzetét. Több falusi iskolát alapított, megkezdte az anyanyelvi oktatás megszervezését. 1831-ben saját költségén megalapította a pécsi tanító-képzőt. A Klimo György által nyilvánossá tett könyvtárat az általa emelt új könyvtárpépületbe költöztette. 1831 és 1836 között papjai bevonásával újrarendítette a Szentírást. A 2013-ban alapított Szepesy Ignác-díjat minden évben olyan pedagógus kaphatja meg, aki hitelesen képviseli, szolgálja a katolikus oktatás ügyét, a környezete által elismert személyiség, példaadó magatartás jellemzi, hűségesen szolgálja intézményét.

FIGYELJ RÁM!

Mikor és miért döntöttél a pedagógus pálya mellett?

Az első példaképem az édesanyám, aki óvónő volt. Az ő napi munkájáról szóló kis történetei, gyermekszeretete, a miliő, amiben éltem, idővel a belém ivódtak. Csak még nem tudtam. Szerencsére a Gondviselés azonban igen. Így hiába menekültem, kisebb kanyarokkal, véletlenekkel, de a pályára kerültem. Nagyon jó tanítóim és tanáraink voltak az iskolában, akik később nagyon jó kollégáim is lettek. Ma is szeretettel és hálával gondolok rájuk. A véletlen pedig az volt, hogy az érettségi után dolgozni kellett, és találtam egy képesítés nélküli tanítói állást. Ott ragadtam, többé nem volt kérdés a pályaválasztás. Ki volt jelölve az utam: „Én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig”. Mt28,20

A hited a családoból hoztad.

Egyik kedvenc olvasmányom a Családok Imakönyve. Abban írja II. János Pál pápa, hogy a keresztény családnak kis egyházzá kell válnia. Ez többek között a hit szerinti életben, az együttimádkozásban valósul meg. Gyermekkoromban nagyanyáim tanítottak imádkozni. Az estéket szerettem a legjobban. Fürdés után a puha dunnák között üldögéltünk testvérek, unokatestvérek és tanultuk, hogyan kulcsoljuk a kezünket imára, hogyan vessünk keresztet, és mondogattuk az imákat. Nagyszüleim falujában jártunk

FIGYELJ RÁM!

szentmisékre is. Ők vittek a szomszédos Alsószentmártonba, ott voltam elsőáldozó Báthory László plébános úr vezetésével. Ez több mint 50 évvel ezelőtt volt. Így éltem, így nőttem fel, így élek ma is.

Karrier? Család? Szolgálat? Hogyan egyeztethető össze?

Úgy, hogy összetartoznak. Onnan kezdve, hogy az első osztályt a kezembe adták, nekem dolgom volt. Arra neveltek, hogy minden munka értékes, ezért teljes odaadással és maximális alázattal kell végezni. Ez eredményt garantál - ebben hittem. Ezért ha kellett, pótanya voltam, ha kellett, tanácsadó, védőnő, doktor néni, takarító, játékmester, szakács, döntőbíró, mint minden pedagógus és anya is. Ez szolgálat is, család is, meg karrier is.

Mit jelent a pályafutásodban a Szepesy Ignác-díj?

2013-ban kaptam a Szepesy Ignác - díjat, ami nagy meglepetés volt és óriási megtiszteltetés. Sosem álmodtam ilyen elismerésről, nem is vágytam rá. Mindig tettem a dolgom, legjobb tudásom és erőm szerint. Neveltem, tanítottam, segítettem a lemaradókat, a tehetségeket. Sosem voltam elégedett. Mindig tanulni, fejlődni kellett nekem is. A díj átvétele után meg is ijedtem a súlyától. Nehéz volt, mint egy kereszt. Vajon elégedetlen velem a Teremtő, és ezzel készíttet még jobb munkára? Aztán láttam a kollégáim örömét,

FIGYELJ RÁM!

környezetem örömét, sőt még a régi tanító nénim is felhívott, hogy gratuláljon. Rájöttem, hogy ez közös munkánk elismerése, mindannyiunk sikere, az iskolánk dicsősége. Egyedül a terheket sem lehet cipelni, de sikert sem lehet elérni.

Mégis lehetett olyan eset, amit személyes sikerként könyvelhetsz el.

Most, hogy nyugdíjas vagyok, egyre több dolog eszembe jut. Mindenre szívesen emlékszem. Nem kell világrengető dolgokban gondolkodni, apró jelekből kell építkezni. Minden visszajelzés fontos a gyerekektől, a jó és a rossz is. Elég, ha naponta hallod valamelyik órád után: ez jó volt. Ez már siker. Ilyen egyszerű.

Mit tervezel a nyugdíjas éveidre?

Egyelőre nehezen viselem a nyugdíjat, hirtelen szakadt rám 40 év után. A családomra próbálok koncentrálni. Nekik, elsősorban anyukámnak szeretnék visszaszolgálni a sok jóból, amivel a munkámat segítették és szeretettel vettek körül.

FIGYELJ RÁM!

Kormosné Káplár Borbála

Mesélj néhány szóval a kezdetekről, a pályaválasztásodról! Mi volt a motiváció, kik voltak a legfontosabb példaképek?

Azt hiszem, nagyon szerencsés diák voltam, mert nekem általános – és középiskolában, majd később a főiskolán is volt olyan tanárom, aki példakép volt számomra, akire felnézhettem. A töris indíttatást az általános iskolában, az irodalom szeretetét a középiskolában kaptam a tanáraimtól. A pedagógusi hivatásra pedig a gimnáziumi matematikatanárom ösztönzött, aki olyan lelkesen, szuggesztíven tanította a tantárgyát, hogy a kedvéért még én is, aki nem voltam jó matekból, nagyon igyekeztem, rengeteget gyakoroltam, küszködtem. Neki, Ködmön Imre tanár úrnak köszönhetem a hivatásomat. Úgy érzem, ő indított el ezen a pályán, s mindig úgy szerettem volna hatni a tanítványaimra, ahogy ezt ő tette akkoriban velünk. Aztán Pécsen a

FIGYELJ RÁM!

főiskolás évek alatt Polányi Imre és Dornbach Mária, akik gondolkodni, a szavak mögötti jelentést megtalálni és megérteni, egymásra figyelni tanítottak a szakmai ismeretek mellett.

Hogyan alakult a pályád? Hogy volt összeegyeztethető a családdal?

A diploma megszerzése után egy kis somogyi faluban, Taranyban dolgoztam két évet, majd a házasságkötésem után Baranyába, Siklóra kerültem. Magyar-történelem szakosként Kémesen tanítottam technikát és földrajzot... Aztán megszülettek a gyermekeim, s a GYES után az akkor induló mattyi iskolában, összevont 5-6. és 7-8. osztályban taníthattam immár a szaktárgyaimat. Nagy kihívás volt, itt tanultam meg igazán differenciálni. 1992 augusztusában kerültem a jelenlegi munkahelyemre, a siklósi katolikus iskolába. A kezdetektől osztályfőnöki feladatom is van, a mostani a 6. osztályom. Nagyon szeretem ezt a munkát minden nehézségével együtt. Két tanév volt, amikor nem volt osztályom; nagyon „árvának” éreztem akkor magam. Jó látni, ahogy a gyerekek növekednek, okosodnak, nevelődnek – s osztályfőnökként a pedagógus közelebb van a diákjaihoz. Számomra a nevelés az elsődleges feladat; egy őszinte beszélgetésért egy tanórát is hajlandó vagyok feláldozni. Sosem volt

FIGYELJ RÁM!

könnyű összehangolni a családot és az iskolai munkát, a továbbtanulást, de azért az otthoni támogatással mindig sikerült. Elvégre egy nap 24 órából és az éjszakából áll...

Milyen körülmények között dolgozol, mi segíti az innovatív pedagógusi munkádat? Milyen az iskola szemlélete?

Az előző tanév során egy egyházmegyei pályázatnak köszönhetően jelentősen megújult az iskola épülete: kicserélték a nyílászárókat, szigetelték a falakat. Előzőleg pedig 2013-15 között egy nyertes TÁMOP pályázatot valósítottunk meg rengeteg programmal, továbbképzésekkel, kirándulásokkal, szakkörökkel, eszközöket szerezhettünk be. Egy TIOP programnak köszönhetően pedig interaktív táblák, pedagógusi laptopok kerültek az iskolába. Úgy gondolom, az utóbbi 5 évben intézményünk jelentősen megújult kívül-belül, azaz fizikálisan és szakmailag egyaránt. Úgy érzem, jó közösségben végezhetem a munkámat, a kollégáimra mindig tudok számítani: ha segítséget kérek, biztosra vehetem, hogy lesz, aki támogat.

FIGYELJ RÁM!

Elmesélnél egy konkrét esetet, amire szívesen gondolsz vissza, amit szakmai sikerként könyvelhetsz el?

Az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékpark minden évben országos történelmi-néprajzi-természetismereti vetélkedőt hirdet felső tagozatos diákoknak KerekEmese címmel. 2007-2010 között iskolánk összesen 6 csapatot indított ezen a vetélkedőn, s a gyerekeink megállták a helyüket. Minden alkalommal bekerültünk az országos döntőbe, s ott a leggyengébb eredmény a 6. hely volt. Két alkalommal megnyertük a versenyt, egyszer második lett a csapat. Ez számomra nagyon kedves emlék, mert a gyerekekkel nagyon sokat dolgoztunk a sikerért.

2015-ben megkaptad a Szepesy Ignác pedagógus-életműdíjat. Mit jelent ez a pályafutásodban?

Tudtam a jelölésről, és azt is elmondtad, hogy megkapom. Nagyon örültem, boldog voltam, de igazán csak akkor tudatosult bennem ez a dolog, amikor dr. Udvardy György megyéspüspök úrtól átvettem a székesegyházban. Meghatódtam, elsírtam magam. Nem érzem magam többnek, jobbnak a kollégáimnál. Éljük a hivatásunkat, törődünk a gyerekekkel, nevelünk, vigasztalunk, oktatunk, dicsérünk és biztatunk. Úgy gondolom, ez az elismerés a mi pedagógusi közösségünknek szól. A díj azt jelenti számomra, számunkra, hogy

FIGYELJ RÁM!

ez az út jó, ezen kell haladni. És azt is, hogy a fenntartónk elismeri és értékeli a munkánkat. Erőt ad, biztatást, kitartásra buzdít.

Milyen terveid vannak rövid és hosszú távon?

Itt, a siklói katolikus iskolában szeretném folytatni a munkámat. Úgy érzem, jó helyen vagyok, ez az én utam. Hozzá szeretnék járulni ahhoz, hogy a hozzánk járó gyerekekből gondolkodó, őszinte, becsületes emberek legyenek.

FIGYELJ RÁM!

ÉLETPÁLYA

Sudár Sarolta, egyházmegyei kitüntetett pedagógus munkássága - a mai divatterminussal élve - igazi életpályamodellt tár elénk: 75 évesen még tanítványai vannak, élete, hivatástudata, mély hite, alázata mindannyiunk számára példaértékű.

Pedagógus, hitoktató, eszperantista, fotóművész? Vagy mindez egyszerre? Ismerjük meg, s döntsük el mi magunk!

Sudár Saroltával Bertáné Hargitai Margaréta készített interjút.

FIGYELJ RÁM!

Az a szeretet, mellyel tanítványai felé fordul, mély hitéből fakad. Tehetségét, melyet hagyott kibontakozni, Isten ajándékának, kegyelmének tartja.

Üzenete: tanuljunk meg örülni az élet apró örömeinek és ismerjük fel a csodát! Fontos meglátni a mindennapok szépségét, belefeledkezni egy-egy pillanatba, benne ragadni és átadni magunkat a mindenségnek, az időtlen létnek, Istennek.

A hétköznapi csoda a teremtet világ, és benne a szeretet lehetősége. Ezzel a lehetőséggel élni kell, nem szabad hagyni, hogy kihajjon, kivesszen az emberiség tárházából. Szeretet nélkül nincs csodálat, nincs élet.

A környezetünkre való figyelés nagyban hozzájárul képességeink kibontakozásához, és minden feltűnés nélkül körültekintő emberré alakít.

Fotóin keresztül is ezt a látásmódot és a "titok" pillanatainak megragadásait vehetjük észre.

A gyerekekből kihozni a szépséget és a jót, és mindezt a sérült gyermekben meglátni, szeretni, Őt csiszolni ragyogóvá, benne meglátni a teremtet világ csodáját.

Saci meglátta. Több mint 40 évet töltött a pályán.

FIGYELJ RÁM!

Kérlek, mutasd be pályád kezdetét! Mikor döntötted el, hogy pedagógus leszel?

Szekszárdon a Garay Gimnáziumban érettségiztem és kollégiumban is itt laktam. Nagyon befelé forduló, szomorú lány voltam, mert édesapám hirtelen elvesztése 15 éves koromban nagyon megviselt. Vigaszt az jelentett számomra, hogy a szekszárdi templomban a Lourdes-i barlangnál kisírhattam magam, és ott megvigasztalódtam. Mindig segítettem a nehezen tanuló társaimnak, és az elesettekkel együtt éreztem. Így nem véletlen, hogy érettségi után a budapesti Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolára jelentkeztem, amelynek elvégzése után Pécsre kértem magam. Az ok az volt, hogy 1963-ban Budapesten nem lehetett a pedagógusoknak templomba járni. Úgy gondoltam, hogy Pécsen sok templom van, ahol nyugodtan gyakorolhatom a hitemet. Hála Istennek, ebből sohasem származott hátrányom, mert a tanítás számomra hivatás volt, és igyekeztem azt mindig lelkiismeretesen, szeretettel végezni.

Szakmailag izgalmas kihívások elé állított az Úr.

Mikor Pécsen kezdtem tanítani, a szakfelügyelő annyira meg volt elégedve a munkámmal, hogy szerette volna, ha Máriagyűdön igazgatást vállallok. Nem vagyok vezető típus és nagyon fiatal voltam, ezért nem fogadtam el a felkérést. A közel 40 éves

FIGYELJ RÁM!

munkaviszonyom alatt nemcsak tanítottam, nevelőtanárként is dolgoztam, és szakfelügyelő is voltam Tolna megyében. Majd elvállaltam az Áthelyező Bizottság vezetését, amely igen felelősségteljes munkakör volt, hiszen a vizsgálatra bejött gyermekekről véleményt kellett adni, hogy maradhatnak-e az általános iskolában, esetleg osztályt kell ismételniük, vagy át kell helyezni őket speciális, gyógypedagógiai iskolába. Soha sem vágytam kitűnni és sikereket elérni, de a feladatok, kihívások mindig megtaláltak, és ezekre nem tudtam, de nem is akartam nemet mondani.

Mikor és hogyan kezdél hitoktatóként dolgozni? Milyen változásokat hozott az életedbe?

1990-ben jelentkeztem a hitoktatói tanfolyamra Pécsre, ezzel egy időben Farkas Béla atya felkért, hogy a Bezerédj István Kereskedelmi Szakközépiskolában és az egészségügyi szakközépiskolában tanítsak hittant. Ez a feladat négy évig tartott, ezalatt a Szivárvány Általános Iskolában is tanítottam több osztályban, itt tovább, 20 évig. Nagyon szép emlékeim vannak a tanításról, hiszen ekkor még fokozottabban tapasztaltam meg a Szentlélek működését és segítségével a hitem még jobban elmélyült.

FIGYELJ RÁM!

Hálás vagyok a Jóistennek, hiszen több „lelki gyermeket” is kaptam ebből az időszakból, amely csodálatos kapcsolatok még máig is tartanak.

Az eszperantó nyelvvel hogy kerültél kapcsolatba? Miért fontos számodra?

Eszperantóul Pécsett kezdtem el tanulni 1964-ben. Rengeteget leveleztem és személyes ismeretségeim is kialakultak, hiszen több külföldi és magyar rendezvényen is részt vettem. Számomra kitágult a világ, és csodálatos emberi kapcsolatokkal lettem gazdagabb. 2000-től pedig a nyelvet is tanítom, középfokú nyelvvizsgára készítem fel a tanítványokat. Segítségemmel sokan megkapták a diplomát, hiszen az eszperantó könnyebben és rövidebb idő alatt elsajátítható, mint az angol vagy a német nyelv. Az eszperantóval még a hitem is mélyült, mert tagja vagyok az IKUE-nak, amely egy katolikus eszperantó szervezet.

FIGYELJ RÁM!

25 éve mély hitű, alázatos embernek ismerlek. Minden perced áthatja Isten szeretete, a Rá való hagyatkozás, a Belé vetett bizalom.

Édesanyám halála és nyugdíjba vonulásom után fordultam teljesen a hit felé. Többszörösen megtapasztalva Isten végtelen szeretetét vált napi gyakorlattommá a rendszeres szent misére járás, rózsafüzér imádkozása, lelki gyakorlatokon való részvétel. Sokat segítettek lelki fejlődésemben a Karizmatikus közösséghez és a Focoláre lelkiségi csoporthoz való tartozásom élményei.

FIGYELJ RÁM!

És a fotózás? Hogy lesz egy nyugdíjas pedagógusból fotóművész?

Nem tekintem művésznak magam. A fotózással komolyabban 2003 után kezdtem foglalkozni. Ez a Szentlélek szeminárium elvégzése után történt. Azóta 12 kiállításom volt, és egy fotókönyvem is megjelent. Egyértelműen a Szentlélek csodálatos ajándékának tekintem ezt az adományt az életemben.

Mit üzenél, tanácsolnál egy pályakezdő keresztény pedagógusnak?

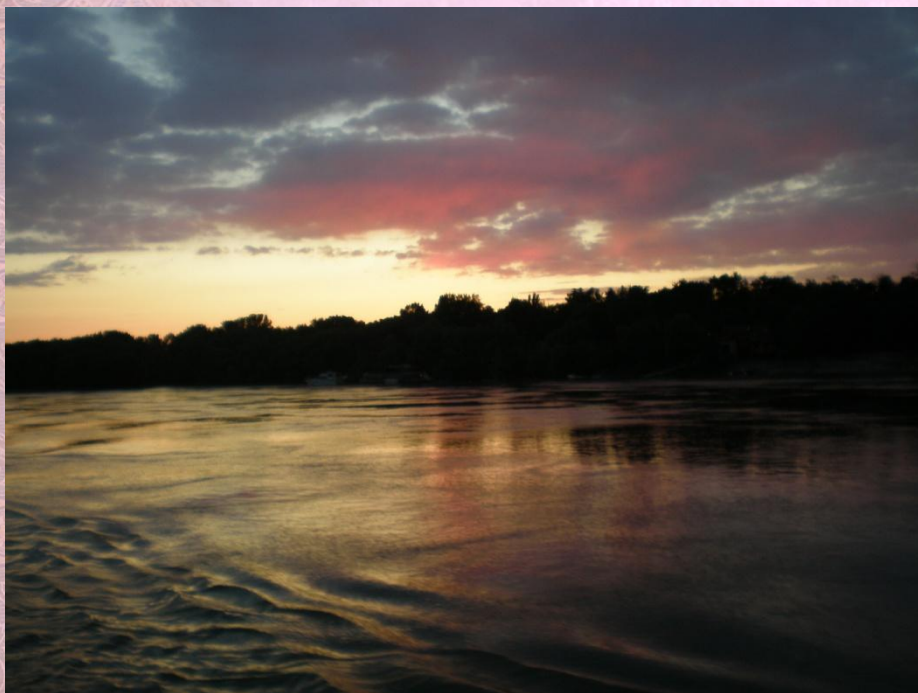
Arra helyezték a legnagyobb hangsúlyt, hogy a legjobb kapcsolatot alakítsák ki a szülőkkel, mert a közös cél és egymás támogatása segíthet az eredményes pedagógiai feladatok megoldásában. Ajánlanám még az egyénre szabott, érzelmekre ható bánásmódot, hiszen különböző értelmi képességű tanulókról van szó.

Feltételezem, hogy olyan pedagógusok kerülnek a katolikus iskolákba, akik megélik az Istennel való személyes kapcsolatot is. Bízom, hogy a „Hit, Remény, Szeretet” irányítja mindennapi életüket.

Nehéz tanácsot adni annak, akiben nincsenek meg a fenti kapaszkodók. Szerintem a legfontosabb a személyes életpélda, és

FIGYELJ RÁM!

hogy az milyen hatással van azokra, akiknek a nevelését az Isten rájuk bízta. Mert ezt a feladatot, szolgálatot mindenki Istentől kapja. Aki a felelősségének tudatában, hivatásként, teljes lelkiismeretességgel, empátiával, megértéssel, segítőkészséggel és végtelen szeretettel neveli saját gyermekeit és a rábízottakat is, az a legjobb úton jár.

FIGYELJ RÁM!

Végül szeretnék néhány idézetet útravalóul adni, amelyek életem, hitem, reményem, szeretetem meghatározó értékei!

„Hinni annyi, mint Istenben bízni, őrá építeni, őt tenni életünk értelmévé, céljává!” Walter Kasper

„Boldogságot ott találunk, ahol másokat boldoggá teszünk!”
Boros László

„Úgy bánjatok az emberekkel, ahogy szeretnétek, hogy veletek is bánjanak.” Lk 6,31

„A tevékeny kereszténységünkön múlik minden. A kereszténység ugyanis nem szép szólamokból áll, hanem tettekből és odaadásból.” Adolf Kolping

„Egyedül a szeretet érti meg a titkot: megajándékozni másokat és ezzel önmagunkat is gazdaggá tenni.” Clemens von Brentano

Köszönöm a beszélgetést, a Jóisten áldjon meg, és tartson még sokáig közöttünk, mindannyiunk örömére!

FIGYELJ RÁM!

MŰHELY

Kormosné Káplár Borbála: „Historia est magistra vitae”

Történelmi vetélkedők Siklóson

Pedagógusi pályafutásom alatt mindig nagyon szívesen, és kiemelt figyelemmel tanítottam a történelem tantárgyat. Az évek során néha akadt olyan érdeklődő tanítványom, akit örömmel neveztem volna versenyre helyi-területi szinten, de a mi környékünkön nem volt ilyen vetélkedő. Egy továbbképzésen találkoztam egy pécsi kolléganővel, aki a helyi általános iskolák diákjainak szervezett versenyt, s a beszélgetésünk során meghívott, látogassak el hozzájuk a vetélkedőre. Ezt meg is tettem, s a következő tanévben november 5-én már elküldtem a versenyfelhívást a környékbeli és a Pécsi Egyházmegye általános iskoláiba. Azóta is minden tanévben Szent Imre napján tesszük közzé a felhívást.

A verseny 3 fős csapatoknak szól, felső tagozatos tanulóknak, évfolyamhoz kapcsolódó megkötés nincs. A megmérettetés két írásbeli fordulóból és egy döntőből áll. Az írásbeli fordulók során topográfiai-, történesekhez-, személyekhez-, esetleg tárgyakhoz-, fogalmakhoz kapcsolódó, gyakran meglehetősen összetett, gondolkodást igénylő feladatokat kell megoldaniuk a versenyzőknek.

FIGYELJ RÁM!

A feladatok alapja leginkább a Magyar Kódex és az új Képes Történelem sorozat megfelelő kötete. Céлом ezzel az volt, hogy a gyerekek nyomtatott könyvet, nem túl bonyolult nyelvezetű szakirodalmat is fogjanak a kezükbe, ne csak interneten kutakodjanak. A két forduló során kialakult sorrend alapján az első 6 helyezett csapatot hívjuk meg a döntőre, amelyet tavasszal rendezünk meg a siklói Szent Imre Katolikus Általános Iskolában. Itt aztán a feladatlapok információi szerepelnek újra, csak más összefüggésben, megvilágításban. Ezzel a módszerrel a felkészítő pedagógusok pontosan tudják, hogy mi az elvárt tudás a döntőben, nem válik parttalanná a felkészülés.

A kollégák megkedvelték a versenyt, s az évek során 12-18 között mozgott a jelentkező csapatok száma. Vannak rendszeresen jelentkező iskolák, visszatérő versenyzők is. Volt olyan a gyerekek között, aki háromszor is döntős volt. A döntőbe bejutott versenyzők mindegyikét könyvvel, a csapatokat oklevéllel, s minden egyes versenyző diákot emléklappal jutalmazunk.

Az eddigi versenyek tematikája:

1. 2006: Szent Imre évszázada
2. 2007: Az Anjouk évszázada
3. 2008: A Hunyadiak évszázada

FIGYELJ RÁM!

4. 2009: Mohács évszázada
5. 2010: Rákóczi évszázada
6. 2011: Árpád-házi szentek századai
7. 2012: A reformkor félszázada
8. 2013: Századok magyar ereklyéi
9. 2015: A lilimos herceg évszázada

A jelen tanév témája a XVI. századi magyar történelem lesz. Szeretettel várunk minden diákot, aki kedvet érez egy kis búvárkodásra a történelmi eseményekben.

A következőkben kettő olyan feladatot szeretnék bemutatni kedvcsinálónak, amelyek a döntőben szerepeltek.

Ezek akár tanórán, vagy szorgalmi feladatként is felhasználhatók.

A reformkor félszázada c. versenyben:

Változásokat ... de hogyan?.

Töltsétek ki a tekercs adatait, majd a táblázat betűhalmazából keressetek olyan szavakat, kifejezéseket, amelyek e két személyhez kapcsolódnak!

FIGYELJ RÁM!

Név:

Születési hely, idő:

Édesapja:

Édesanyja:

Felesége:

Vallása:

Hivatala : 1845:

1848:

Művei: (3)

.....

Halála : hely:

idő:

FIGYELJ RÁM!

Név:

Születési idő, hely: 1802,

Édesapja:

Édesanyja:

Felesége:

Vallása:

Pozsonyból küldött „levelei”:

.....

E városban volt börtönben:

Halála : hely :

idő: 1894

FIGYELJ RÁM!

Az e személy kapcsán megtalált kifejezések közül kettő szorosan összekapcsolódik. Melyek ezek, s mi a kapcsolat?

.....

.....

.....

.....

P	A	L	M	T	Ó	B	J	A	V	É	D	E	G	Y	N	B	I	T	I	A
Ő	V	J	U	Y	V	R	Ö	S	Í	L	C	G	Y	N	Ú	K	S	L	L	N
S	D	É	M	I	A	Ű	V	Á	S	H	A	N	L	E	V	Ö	P	A	L	R
Z	A	R	K	L	F	K	E	Z	Ü	L	E	D	E	S	M	T	Z	A	S	Í
É	K	H	I	T	Ő	Í	Z	Ó	M	G	B	N	T	R	E	V	Ó	L	I	H
K	A	S	Z	I	N	Ó	É	J	E	M	Y	Y	G	Ű	K	H	I	A	J	I
E	R	N	A	S	Z	V	R	A	V	Ő	P	V	É	E	Ő	Y	L	G	F	T
L	É	L	U	Z	S	F	C	H	A	R	Á	S	É	O	R	N	S	Ú	G	S
Y	M	D	D	A	T	E	I	Z	M	M	A	K	A	D	Á	M	Ú	T	L	E
U	P	A	K	S	A	V	K	Ő	D	É	J	O	K	A	H	R	A	T	A	P
S	A	F	Ö	Z	L	Y	K	G	É	S	V	D	Í	H	C	N	Á	L	C	S
P	M	Ó	J	A	N	T	N	Í	S	F	E	B	V	E	A	Y	K	P	O	D
R	A	M	E	B	Á	L	Y	O	Z	Á	S	A	B	U	L	M	T	E	O	M

FIGYELJ RÁM!

Megoldás:

Név: **Széchenyi István**

Születési idő hely: **Bécs**

Születési idő: **1791. szept. 21.**

Édesapja: **Széchényi Ferenc**

Édesanyja: **Festetics Julianna**

Felesége: **Seilern Crescence**

Vallása: **katolikus**

Hivatala : 1845: **a Helytartótanács** Pozsonyból küldött „levelei”:

közlekedési osztályát vezette

1848: **közlekedési miniszter.**

Művei: (3) **Hitel, Világ, Stádium,**

Kelet népe

Halála : hely: **Döbling**

idő: **1860. április 8.**

Név: **Kossuth Lajos**

Születési hely: **Monok**

Születési idő: **1802**

Édesapja: **Kossuth László**

Édesanyja: **Wéber Karolina**

Felesége: **Meszlényi Terézia**

Vallása: **evangélikus**

Pozsonyból küldött „levelei”:

Országgyűlési Tudósítások

E városban volt börtönben:

Buda

Halála : hely : **Torino**

idő: **1894**

Széchenyi: Akadémia, kaszinó, Tisza szabályozása, hengermalom, gőzhajózás, Vaskapu, makadámút, lóverseny, alagút, Lánchíd

Kossuth: Védegylet, Pesti Hírlap, vezércikk, ügyvéd.

FIGYELJ RÁM!

1841 januárjától Kossuth a Pesti hírlap szerkesztője volt; megteremtette a modern magyar politikai újságírást. A lap első oldalán megjelenő vezércikkeiben a magyar társadalmi –gazdasági problémákról írt, s összefoglalta az egyes témákhoz kapcsolódó megoldási javaslatokat is. A vezércikk az újság elején ill. feltűnő helyen elhelyezett, időszerű kérdéseket elemző-tagoló, esetleg felhívó jellegű publicisztikai (újságírói) műfaj.

A Rákóczi évszázada c. versenyben:

„Rejtvényes” Rákóczi...

Figyeljetek jól, mert a feladat összetett!

1. Írjátok be a rejtvénybe a meghatározásoknak megfelelő szavakat, kifejezéseket!
 2. Állítsátok össze a számozott betűk segítségével a helyszíneket!
 3. Írjátok a helyszínek mellé , hogy milyen fontos esemény történt ott!
 4. Számozással állítsátok ezeket az eseményeket időrendi sorrendbe!
 5. A helyszínek között van egy kakukktojás. Ennek a betűjelét karikázzátok be, s itt indokoljátok meg a választásotokat!
-

FIGYELJ RÁM!

6. Írjátok be a térképvázlatba a helyszínek betűjelét

[illegible]

FIGYELJ RÁM!

A)

1	2	3	4	5	6
---	---	---	---	---	---

Esemény: _____

sorszám: _____

B)

7	8	9	10
---	---	---	----

Esemény: _____

sorszám: _____

C)

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Esemény: _____

sorszám: _____

FIGYELJ RÁM!

D)

24	25	26	27	28
----	----	----	----	----

Esemény: _____

sorszám: _____

E)

29	30	31	32	33	34	35
----	----	----	----	----	----	----

Esemény: _____

sorszám: _____

F)

36	37	38	39	40
----	----	----	----	----

Esemény: _____

sorszám: _____

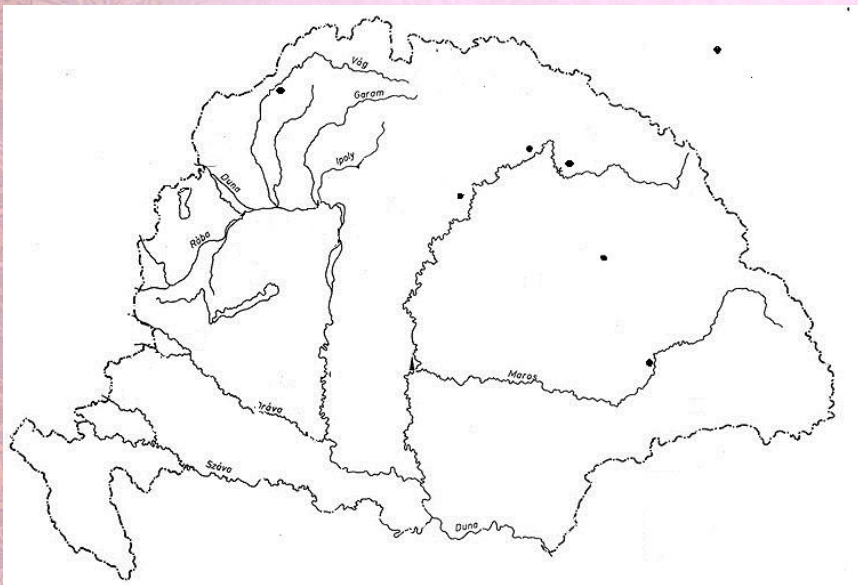
FIGYELJ RÁM!

G)

41	42	43	44	45	46	47	48
----	----	----	----	----	----	----	----

Esemény:

sorszám: _____

FIGYELJ RÁM!

Megoldások:

Kakukktójas: D

A többi helyszín a szabadságharchoz kapcsolódik, ez a későbbi fejedelem születésének helye.

1	2		4	4		3		
.S	Z		3E	4N	Á	6T	U	S
2			2	1	4			
.K	U		R	3	5	O	K	
				U	C			
3		3						
.L	0A	T	I	N				
4	1	1			X			
.8	5	D	I		T	Ö	4	
H	A						2V	
							É	
							4N	
							Y	
							K	
							Ö	
							8N	
							2Y	V
5					1	3		
.K	Á	R	O		4	5	I	
				L	Y			
							X	
							S	
							Á	
							N	
							1D	
							O	
							R	

FIGYELJ RÁM!

6.	R	2 5 O	D	O	S	T	Ó													
7.	B	E	2 0 R	E	G	S	Z	5 Á	S	Z										
8.	2 1 V	E	Z	4 7 É	3 8 R	L	Ő	X	1 6 F	3 E	3 1 J	1 7 E	D	E	L	E	2 9 M			
9.	E	K	E	X	M	2 2 Á	3 2 T	3 3 É												
1 0.	H	4 0 A	1 B	S	B	U	2 6 R	1 1 G												
1 1.	B	9 O	T	T	Y	Á	6 N													
1 2.	4 6 S	4 Z	A	2 4 B	3 7 A	D	S	Á	G	1 9 É	2 3 R	T								
1 3.	3 9 P	A	4 1 T	R	I	A														

46

FIGYELJ RÁM!

6.	R	2 5 O	D	O	S	T	Ó											
7.	B	E	2 0 R	E	G	S	Z	5 Á	S	Z								
8.	2 1 V	E	Z	4 7 É	3 8 R	L	Ő	X	1 6 F	3 E	3 1 J	1 7 E	D	E	L	E	2 9 M	
9.	E	K	E	X	M	2 2 Á	3 2 T	3 3 É										
1 0.	H	4 0 A	1 B	S	B	U	2 6 R	1 1 G										
1 1.	B	9 O	T	T	Y	Á	6 N											
1 2.	4 6 S	4 Z	A	2 4 B	3 7 A	D	S	Á	G	1 9 É	2 3 R	T						
1 3.	3 9 P	A	4 1 T	R	I	A												

46

FIGYELJ RÁM!

A)

1	2	3	4	5	6
B	R	E	Z	Á	N

Esemény: **kiáltvány; felszólítás fegyverfogásra**

sorszám: 2.

B)

7	8	9	10
Ó	N	O	D

Esemény: **országgyűlés; trónfosztás; nemesi adózás; Hadi Törvénykönyv, Túróc megye követei**

sorszám: 5.

C)

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
G	Y	U	L	A	F	E	H	É	R	V	Á	R

Esemény: **országgyűlés; Rákóczit Erdély fejedelmévé választják**

sorszám: 4.

D)

24	25	26	27	28
B	O	R	S	I

FIGYELJ RÁM!

Esemény: itt született Rákóczi Ferenc

sorszám: 1.

E)

29	30	31	32	33	34	35
M	A	J	T	É	N	Y

Esemény: a kuruc csapatok fegyverletétele

sorszám: 7.

F)

36	37	38	39	40
T	A	R	P	A

Esemény: zászlóbontás

sorszám: 3.

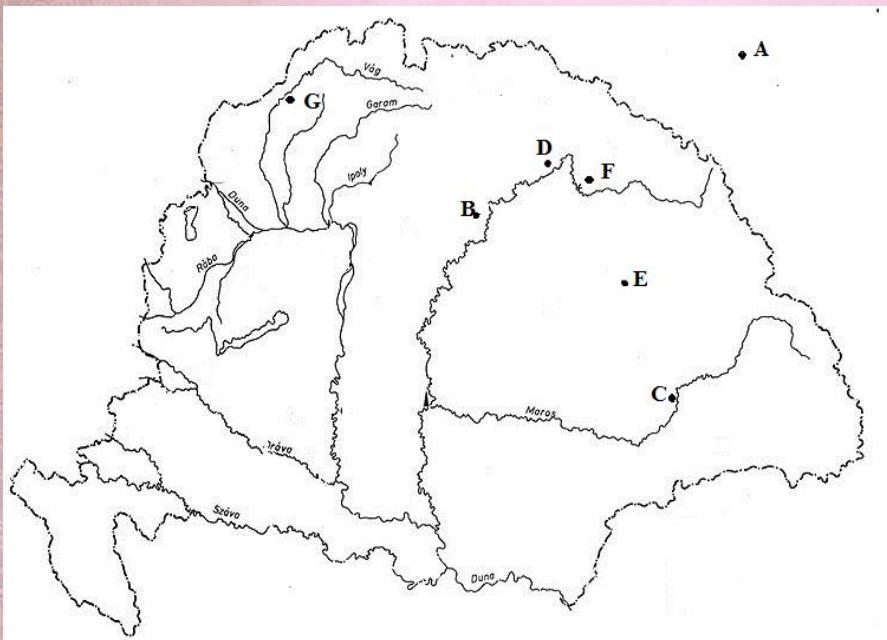
G)

41	42	43	44	45	46	47	48
T	R	E	N	C	S	É	N

Esemény: csata; kuruc vereség; a fejedelem megsebesülése

sorszám: 6.

FIGYELJ RÁM!

FIGYELJ RÁM!

MŰHELY

Szakács Emília: Terápia az irodalomórán?

Biblioterápiás módszerek az irodalomértés, irodalom-olvasás tanításában

Meghökkenítő gondolat a terápia és az irodalomóra összekapcsolása, hiszen a szó: *terápia*, a köztudatban a gyógyítás, orvosi kezelés fogalomkörébe kapcsolódik, melynek jelentésmezőjében hangsúlyosan szerepel a beteg, betegség valamint az összes testi és lelki nyavalyával kapcsolatos kifejezés. Innen kiindulva vajon hagymázás képzelgésnek látszik a terápiát és az *Anna Kareninát* vagy *Az ember tragédiáját* egymás társaságába kényszeríteni? Vagy mégsem?

Kicsit etimologizáljunk még, hiszen a görög eredetű szó *therapeia/therapon* a *gyógyítás, gyógykezelés* fogalomköre mellett számos jelentéssel rendelkezik: *tisztelet, szolgálat, figyelem, ápolás, gondoskodás, kíséret, védelem*. A szójelentések fölött elmerengve talán már nem is tűnik annyira különc vagy légből kapott ötletnek a terápia és az irodalomóra összekapcsolása. Figyelemmel,

FIGYELJ RÁM!

körültekintő gondoskodással kísérni az irodalomértés, irodalomolvasás útjain tanítványainkat.

Hagyjuk egyelőre az etimológiát, és vessünk inkább egy pillantást az irodalomtanítás problémáira abban a reményben, hogy megoldást találhatunk saját tanítási gyakorlatunk számára. Természetesen nem tartom a kezemben a bölcsek kövét, és előre le kell szögeznem, semmiféle csodamódszert, egyedül üdvözítő eljárást nem tudok. Ha tudnék, már régen megosztottam volna. Sőt, be kell vallanom, a pályám utolsó évtizedében épp azon tűnődöm, van-e terepe még, hatékony stratégiai támasza a közoktatásban az irodalomnak, az irodalomórának, vagy csupán kásahegyeket rakosgatunk, hogy a szabályozók és a meggyőződéseink útvesztőiben valahogy mégis kiigazítgassuk a kimenethez érve ezt a hepehupás talajt, előkészítsük és levezényeljük az érettségit – hátborzongató kilátások! –, az adott, aktuális osztály érettségi vizsgáját.

Addig persze hosszú út vezet. Tizenkét iskolaév. Föltételezve, hogy az érettségi nem csupán tantárgyi vizsgák halmaza, hanem a nevébe kódoltan az érettségről, a komplex kognitív működés állapotáról ad visszajelzést, bármelyik tantárgyról van is szó. Különösen igaz mindez a magyar nyelv és irodalom esetében. Ha belelapozunk a tárgy érettségi követelményeinek leírását tartalmazó anyagba – legyünk megengedőek magunkhoz, szűkítsük a kört csak az

FIGYELJ RÁM!

irodalomra –, láthatjuk, hogy mennyire összetett elvárások állnak szemben mind az érettségiző diákkal, mind az érettségire felkészítő tanárral. Azt pedig már csak mi, tanárok tudjuk, hogy az irodalom az a tárgy, melynek értő kezelése, sikeres elsajátítása elképzelhetetlen a személyes kapcsolat, intim közelség kialakítása nélkül. Az irodalommal, a szöveggel, a műalkotással kell személyes kontaktusba kerülni ahhoz, hogy valóban az irodalomról, és ne az irodalomról szóló szövegekről szerezzен ismereteket a diák. A megértés és elsajátítás itt nem csupán logikai és lexikális természetű folyamat, s a begyakorlottság és motiváció is sokkal inkább az átdolgozottság mélységéről, mintsem az analógiás feladatsorok számának és bonyolultságának algoritmusairól szól. Az átdolgozottság pedig nem nélkülözheti az ént, a befogadó együttműködő jelenlétét. Irodalmat tanulni nem lehet kívülállóként, irodalmat tanulni nem lehet az olvasás megkerülésével, irodalmat tanulni nem tanulás, illetve nagyon is az: *lifelong learning*.

Hogyan is állunk tehát az irodalomtanítással, hogy közelítünk mi, irodalomtanárok a tárgyunkhoz? Egyrészt felkészítünk a követelményeknek megfelelően, hogy a kimenet minden kliens számára optimális eredményt produkáljon, azaz igazodunk a szabályozók szerint elkészített helyi tantervek előírásaihoz, a kétszintű érettségi vizsgakövetelményeihez – ehhez válogatjuk a

FIGYELJ RÁM!

print és digitális taneszközöket, a módszereket –, másrészt a tárgyat ki-ki meggyőződése, szakmai képzettségének mélysége és strukturáltsága szerint alkalmazva egy szélesebb körű nevelési cél hálójába kapcsolva működteti tanítási gyakorlatában. Ez a jelen. Mindaddig, amíg nem tisztázódik, mit is tanítunk, amikor irodalmat tanítunk: művészeti tárgyat, irodalomtörténetet vagy szimplifikált irodalomtudományt, hozzáadva némi filozófiai, pszichológiai és egyéb embertudományi, társadalomtudományi ismeretadalékokat. A módszertani, a taneszközök, tankönyvek, tantervek, kötelező olvasmányok, kimeneti követelmények ügyében folytatott, korántsem fölösleges viták nem oldják meg a tantárgy legfontosabb problémáját, a tartalom meghatározásának kérdését. A magyartanárok túlnyomó többsége egyfajta látens konszenzus, hallgatólagos összekacsintás mentén természetesen az irodalomolvasás, irodalomértés kondicionálásának primátusa szerint építkezik szakmai feladatainak végzése során, türelmes odaadással szorongatva a módszertan varázsvesszőjét. Kinek milyen ez a varázspálca. Néha karmesteri, máskor, ritka pillanatokra, mintha Óztól lenne kölcsönözve. Egyéni megoldásokban nincs hiány, annál is inkább így van ez, mivel gyakorló tanárként rákényszerülünk, hogy mindennapi feladataink elvégzéséhez találjunk önmagunk számára olyan megoldást, melynek keretei között a legkevésbé

FIGYELJ RÁM!

érezzük nyomasztónak, kivitelezhetetlennek a követelményeket, olyan megoldást, melynek védőhálója körbekeríti a célok és követelmények struktúráját, és saját irodalomtanári kompetenciáink, meggyőződéseink szerint működtethető, átlátható felületet ad tanítási gyakorlatunk számára.

Arról van szó, hogy az irodalom végtelen szöveg- és problémavilágával szemben az oktatási rendszer követelményrendszerének terepén képesek legyünk megadni a célra tartás biztonságát mind diákjaink, mind önmagunk számára. Képesek legyünk élményt adni, vagy pontosabban kifejezve: élményként felfedeztetni az irodalmat, az olvasást, beépíteni az életvalóságba az irodalomértés iránti igényt.

A sokféle lehetőség, út közül egy olyan módszerről szeretnék néhány gondolatot megosztani, amely eredendően nem az iskolai oktatás számára alakult ki, amely a közoktatás szigorú keretező rutinjánál tágasabb határok között fejti ki hatékony működését. A biblioterápiáról van szó, melynek eszköztárából válogatva – alkalmazott irodalomtudományként értelmezve magát a biblioterápiát – erősíthetjük az irodalom, az irodalomórák iránti elköteleződést, lazíthatjuk a tantárggyal szembeni feszült idegenkedést, csökkenthetjük a távolságokat. Esélyünk lehet visszavezetni az irodalomórát az irodalomhoz, az értő olvasás öröméhez. Végül, de

FIGYELJ RÁM!

nem mellesleg a tárgy presztízsveszítése okozta tanári frusztráció oldható azzal, hogy maga a tárgy ott pozicionálódik, ahonnan anyaga való: az irodalom szövegvilágában.

Mielőtt a konkrét lehetőségekre kitérnék, hadd ejtsek néhány szót magáról a területről, a biblioterápiáról, és felhasználási köréről. A fogalom és a terület meghatározása is meglehetősen bonyolult. A könyvekkel, célirányosan válogatott olvasmányok, szövegek által való gyógyítás – köznapi értelemben vett terápiás munka – éppannyira beletartozik a biblioterápia hatáskörébe, mint a fejlesztő, segítő, önismeretet erősítő tevékenység. Előbbi leginkább a klinikai, utóbbi a könyvtári, szociális, pedagógiai munka része. Minden látszat ellenére nem húzható éles határvonal mégsem a kettő közé, hiszen bármely terepen hozzuk is működésbe a biblioterápiás tevékenységet, mindig az adott és elérhető célok szerint, de magát a szöveget is fel kell készíteni, a célcsoport számára megszólíthatóvá kell tenni, hogy maga a célcsoport vagy célszemély is "kinyithatóvá váljon" a szöveg által. A biblioterápia hatásmechanizmusának alapja a belső, mentális világot rendező verbalizáció, a kibeszélés, illetve a mások kibeszélt belső tartalmainak, történeteinek az énnek való hasonlóságait felfedező rendezés, a belátás lehetősége. Kibeszélés, de reflektív, az irodalom által reflektálódó, a szöveg hálója, védőernyője alatt bármikor nyugalmi állapotot, távolságot találó

FIGYELJ RÁM!

megosztás. A terápiás folyamatban a szöveg eszköz, nem ürügy. A szöveg esztétikai minőségének egy terápiás fókuszú interaktív folyamatban nincs primátusa a terápiás hatótényezők sorában, ám az esztétikai érték hatótényezővé válhat akkor is, ha a kliens kevésbé iskolázott. A biblioterápia receptív, kész szöveget felhasználó-értelmező-átdolgozó formájában az esztétikai minőség ágense el nem hanyagolható, ki nem kerülhető tényező, szemben az aktív, a szöveg előállításával mint produkcióval dolgozó biblioterapiás módszerrel. (Ez utóbbit tanári gyakorlatunkban kreatív írásként ismerjük, a terápiás folyamatban inkább expresszív írásként – expressive writing – találkozhatunk vele a szakirodalomban.)

Az egymásnak elmesélt történetek, az oral history, a generációkon keresztül hagyományozódó archetipikus jelenetek, fordulatok, figurák és narratív mintázatok az én mint én identitásképződésének és korrektív rendezésének lehetőségei voltak már az irodalom írásos korszakai előtti korokban is. Az ókori kultúrák mitologikus, visszatérő narratívákat hordozó történetei, a mondakörökbe rendeződő genealógiák a személyiségfejlődés, az ön- és világmegértés számára nyújtottak kapaszkodókat. A népi gyógyításban, a keleti kultúrákban, de az ókori Rómában is fontos szerepet tulajdonítottak a történetek, az olvasás, a szövegek erejének. A nyugati civilizációban a XIX. század elején jelent meg a terápiás

FIGYELJ RÁM!

gyakorlatban a szövegek felhasználása Benjamin Rush philadelphiai orvos kórházában. Igazi előrelépést – szintén Amerikában – azonban csak a XX. század 30-as éveiben tapasztalhatunk, amikor az önsegítő körök terápiás célzatú vagy önismereti fókuszú foglalkozásain az irodalom, a szöveg mint eszköz feltűnik.

Magyarországi megjelenése az 1970-es évekre tehető. Bartos Éva Szekszárdon, a Tolna megyei Kórház és Rendelőintézet Pszichiátriai Rehabilitációs Foglalkoztatójának Alkohológiai Osztályán dolgozott először csoportos biblioterápiával. Az elmúlt négy évtizedben klinikai és fejlesztő formái is egyre szélesebb körben működnek könyvtárak, drogambulanciák, krízisintervenciós programok, kórházi osztályok, idősothonok, szociális és rehabilitációs intézmények zárt vagy nyitott csoportjaiban. Néha kollégiumok, iskolai csoportok fejlesztő, önismeret-formáló projektjeiben is. (Például az Arany János Programban.)

Kevésbé használt, vagy ha mégis, akkor kevésbé tudatosan építkező az a forma, amikor az irodalomórakon tűnik fel a módszer. A szövegről folytatott személyes beszélgetés lehet biblioterápiás jellegű, és gyakran használjuk az aktív biblioterápiás módszerek közül a tanulói aktivitást, bevonódást serkentő kreatív írást is valamilyen formában. Az élményalapú, befogadó központú irodalomtanítás ösztönösen vagy az interaktív-reflektív technikák

FIGYELJ RÁM!

változataként tehát használja azokat a módszereket, melyek a biblioterápiás munka kellékei. Minél tudatosabb a használatuk, annál valószínűbb a hatásuk.

Beszéljünk először azokról a technikákról, melyeket kockázatmentesen, az eredmény reményében alkalmazhatunk, majd essék szó röviden az általuk megcélozható hatásról! Vegyünk sorra tehát néhány biblioterápiás technikát, olyan eljárásokat, melyeknek természetes helyet találhatunk irodalomóráinkon, melyek mélyíthetik az irodalomértést, irodalomolvasást, a szövegekkel kialakított kapcsolat személyességét. A technikai eljárások megnevezése a biblioterápiás gyakorlat protokolljából való. Abban a reményben használom ezeket, hogy a terminus technikusan szereplő *terápia* szó gazdag jelentésszerkezete egy irodalompedagógiai tárgyú írásban lehetőséget biztosít a kontextuális olvasat megragadására.

Digitális írás-olvasás és a távolságterápia (distance therapy)

Tizenkettedikes osztályom irodalomórájáról egy váratlan esemény következtében hiányoztam. Csak az órát megelőző délutánon szembesültem a ténnyel, hogy egy nagyon fontos anyagrész folytatása nem az előre megtervezett módon történik. A szakhelyettesítésben nem lehettem biztos, de abban bíztam, hogy ha a gyerekeknek megírom a feladataikat, elvégzik a munkát. Az osztály

FIGYELJ RÁM!

facebook-oldalán kiposztoltam tehát a tennivalóikat, és kértem, hogy bárki meggy helyettesíteni, vetítsék ki a feladatsort. Másnap délután a következő üzenetet kaptam tőlük: „Tanárnő, aggodalomra semmi ok, mindent elvégeztünk, a füzetben, illetve szóban is ellenőrizhető”. Karmester nélkül is szól a zenekar! Nagy megkönnyebbülés volt, a gyerekeknek pedig büszkeség. Önállóságukat, komoly, felelősségteljes munkájukat, partneri megbízhatóságukat tehették transzparenssé.

Facebook-oldalt minden osztályom, csoportom számára csináltam. Itt nem csupán információkat, aktuális rövid üzeneteket lehet közzétenni, hanem munkafelületként is használható a közösségi portál. Tanórákon készített csoportposzttereket, összefoglalókat, tananyagokat lehet megosztani, az órákon felvetett problémákhoz lehet megjegyzéseket hozzáfűzni. Adott esetben még kiigazításokat, pontosításokat is kithetnek a diákok. A tanórai diskurzus folytatása, elmélyítése, újabb kérdésirányok fölvetése gazdagíthatja a műértelmezést.

FIGYELJ RÁM!

István

[május 30.](#)

Itt vannak a youtube-ról eltávolított videók közül a nekünk aktuálisok, a csatolt jegyzeteket sajnos nem találtam meg.

[irodalom](#)

[DRIVE.GOOGLE.COM](#)

Tetszik

További reakciók megjelenítése

Hozzászólás

Megosztom

[23 ember látta](#)

[5 Rajtad kívül Johanna , Adrienn Zsanett és további 2 ember](#)

Hozzászólások

Emília Szakács Fölteszem! :)

[Tetszik](#) · [Válasz](#) · [május 30., 21:29](#)

Megosztás és üzenetváltás

8. szim

Prága - Atom elv

- eszmé Tudományokra hagyatkozás $\Leftrightarrow$ Egyetemes alulvadás
A valós tudományok nem érdekelt az emberélet és a tudományokra van szükség (pl. időfeszítés)
- problémák: Később elutasította a tudományt Keplernek
- Aldam $\rightarrow$ Kepler János ~~-----~~ Lucifer $\rightarrow$ Kepler János
Ez a diabolusnak és az embernek
- Eva $\rightarrow$ Borbála
Kepler felesége, aki csatlakozott és pénzt kért

Összefoglalás:
"Oh jó a bor, mely a rideg bűntől kedveskedni s mely új bűntől
szemből néz az elavult romoknak bűntől lefojt,
bűntől, és emel"

A tanár hagyományosnál kisebb közvetlen részvétele a tudáselsajátítás folyamatában (minimal contact therapy)

61

FIGYELJ RÁM!

legfontosabb a személyek sérülésének megakadályozása. A módszer célja, hogy a csoport belső erői a lehető legtermészetesebben mutakozhassanak meg, s ezekből merítve induljanak el az optimális változások. Tanórai keretek között a hagyományosnál kisebb közvetlen tanári részvétel mögött a tervezés, szervezés, kiválasztás megelőző, és a fejlesztő értékelés követő munkája áll. A tanórán pedig az időbeosztás, monitorozás és a segítségre, az előrelendítő szükséges és elégséges információadásra mindig kész figyelem. Nézzünk egy példát E.T.A. Hoffmann *Az arany virágcserep* című művének feldolgozásához.

A német romantika epikájából

3/1. óra

E.T.A. Hoffmann: Az arany virágcserep

Célok:

- a romantika világképi sajátosságairól szerzett ismeretek elmélyítése
- olvasói tapasztalatok összegzése
- szövegtagolás és kompozíció megkülönböztetése
- a cselekmény-, idő- és térszerkezet, szereplőmátrix áttekintése

Fejlesztési követelmények:

- eligazodás a kompozíció regisztereiben: reális, mitikus, mesei
- saját olvasat építése

FIGYELJ RÁM!

Ráhangelódás:

1. Olvasói tapasztalatok a műről

- Asztalterítővel készítsetek jegyzetet olvasói tapasztalataitokról!
- Beszéljétek meg az egyező és az eltérő tapasztalatokat!
- A csoport szóvivője foglalja össze észrevételeiteket!

2. A romantikus világkép

a)

Nézd meg C.D. Friedrich képeit! Töltsd ki a kettéosztott naplót!

Mit lát, mit láttat a világból C.D. Friedrich?	Hogyan kapcsolódik a festő világlátása a romantikához?

b)

„A német romantika regényeiben a föld összeér az éggel, a múlt a jelennel, az élet a halál rokona, a szellem és a természet ikerjelenségek.” (Túróczy-Troszler József)

Igazold az állítást Hoffmann művének segítségével! A példákat rendezd pókhálóábrába! Munkáitokat hasonlítsátok össze a csoportban!

Jelentésteremtés:

3. Szövegtagolás – szövegforma – kompozíció – jelentésképzés

a) A szerző 12 vigíliára tagolja a szöveget. Címet nem ad a fejezeteknek, de

FIGYELJ RÁM!

mindegyikhez kapcsol vignétát. A kötet segítségével rendezzétek sorba a kivagdalt vignétákat!

b) Beszéljétek meg, miért készít vignétát az író? Mi a célja vele? Találkoztatok-e már hasonló eljárással olvasmányaitokban?

c) Fogalmazzatok 3-4 mondatos rövid összefoglalót a cselekményről!

4. Vizsgáljátok meg Az arany virágcserep cselekmény-, idő- és térszerkezetét, tekintsétek át a szereplőket! Minden csoport más-más feladatrésszel fog dolgozni. Az elkészített poszterek segítségével munkátok eredményét osszátok meg! A megosztás közben elhangzott információkról készítsétek jegyzetet!

A) csoport – cselekményszerkezet

A regényből kiemelt idézeteket csoportosítsátok a cselekmény valóságsszintjei szerint! Nevezzétek meg és jellemezzétek a valóságsszinteket!

B) csoport – időszerkezet

Készítsétek poszttert az időszerkezetről! Mi az, amit közöl az elbeszélő, amit részletez, mi az, ami közölhetetlen?

C) csoport – térszerkezet

Ábrázoljátok a térviszonyokat! Mi az, ami bejárható, nyomon követhető, mi az, ami csak elképzelhető?

D) csoport – szereplők

Rajzoljátok föl csomagolópapírra a szereplőmátrixot; tüntessétek föl a

FIGYELJ RÁM!

főszereplőt/fókuszszereplőt, jelöljétek a szereplői viszonyokat, a szereplői világ szinteződését!

Reflektálás

5. Készíts TTM táblázatot a mai óra anyagát áttekintve saját magad számára!

T = tudom, megértettem

T = tudni akarom, tehát újra megnézem, visszakeresem

M = megtanulom a tankönyv és a füzet alapján

amit a mai órán megértettem (tudom) / amit megnézek újra a szövegben (tudni akarom) / amit a tankönyv és a füzet alapján elsajátítok (megtanulom)

TTM

6. Olvasd el otthon a tankönyvből *A megalkotottság szintjei* című fejezetet! A tanórai jegyzeteidet egészítsd ki! A következő órára olvasd újra a *Negyedik vigíliát*!

A továbbhaladás feltételei:

- a valóságteremtő tényezők összetevőinek biztos felismerése
- a szövegszerkezetben való eligazodás

FIGYELJ RÁM!

Kölcsönös közös olvasmányok (self help books)

Az angol kifejezés – self help books – azokat az önsegítő könyveket jelöli, amelyeknek divatja az utóbbi néhány évtizedben az élet minden területén egyre elterjedtebb lett. Hogyan csináljuk, hogyan oldjuk meg, hogyan lássuk, értelmezzük mindennapi életünk problémáit. A könyvtárak és könyvesboltok legkeresettebb kötetei közé tartoznak. Elterjedtségük mögött az emberek problémaérzékenysége és a problémák megoldásának szándéka van, és sokszor a szerzők és kiadók ezt az igényt lovagolják meg. Az önsegítő irodalom értékét tekintve is sokféle lehet, a gagyi, manipulatív, áltudományos művektől egészen az igényes ismeretterjesztés szintjéig. Olvasásuk elvezethet a komolyabb szövegekig, a szakmai segítség szükségességének felismeréséig; nem kell leszólni tehát a műfajt. Vagy ha mégsem válik előszobájává a fajsúlyosabb olvasmányoknak, a könyvvel, olvasással, a belső világgal való foglalkozás igénye mindenképpen pozitív hozadéka a self help books-nak.

Az irodalomhoz való személyes kapcsolódás, az olvasás is sokféle módon, sokféle csatornán történik. Tudjuk, hogy a személyes tényezőkön kívül milyen fontos az irányultság korosztályi jellege, egy-egy mű korosztályi divatja. A jelenség mindig is létezett, miért ne lehetne az irodalomtanításba beilleszteni? A diákok által olvasott,

FIGYELJ RÁM!

gyakorta olvasott irodalom kölesönös ajánlások rendszerében behozható az irodalomórákra, ahol a tanár által kijelölt szempontok alapján, meghatározott keretek között feldolgozható, egymásnak bemutatatható. Ha egy-egy csoport munkája, produktumai alapján egy olvasmány különösen érdekessé válik az osztály számára, közös olvasmánnyá válva, további szempontokkal bővítve elmélyíthető. Sőt az sem kizárt, hogy éppen ezek az olvasmányok válhatnak előszobájává a fajsúlyosabb klasszikus szövegek megértésének.

Hagyományos és „gépesített” könyvajánlás

Kolléganőm tanítási gyakorlatában találkoztam a tanórák elejére beillesztett 2-3 perces könyvajánlással. Az ajánlást készítő diák rövid, értékelő, saját élményt megfogalmazó összefoglalója ez a könyvről illusztratív, mini idézetekkel. Írásos változata az osztály faliújságján is elkészíthető.

Biblioterápiás csoportom fb-oldalán utólag posztolni szoktam az ülésen felhasznált szövegeket, illetve felhívom a figyelmet arra a kötetre, amelyben az adott szöveg megtalálható. Az éppen hiányzó itt szembetalálja magát a témával, utólag végiggondolhatja a szöveg alapján, de arra is jó, hogy a kötetet megkeresve az adott szöveg szélesebb kontextusával, esetleg a szerző további műveivel

FIGYELJ RÁM!

ismerkedhessen az érdeklődő.

Az irodalom szövegek párbeszédében és az irodalmat olvasók diskurzusai által él, de az olvasás első lépésben mégiscsak magányos, önálló tevékenység. Hagyjunk időt, adjunk bizalmat a tarisznyába helyezett muníciók mellé, hogy ez a tevékenység működőképes legyen.

Emília Szakács

október 13., 20:09

Úgy látom, nagyon zsúfolt napjaitok vannak - hál' Istennek! 😊 Akkor maradjunk annyiban, hogy majd javasoltok időpontot. A 22-23-i hétvége nekem nem lesz jó, de utána a péntek és a szombat is megfelel, ha nektek is. Olvasmány nélkül azonban ne maradjatok. 😊 Ha időtök van és kedvetek hozzá, a Boldog észak írójának új regényét ajánlom figyelmetekbe. Arról, hogy hogyan lehetünk boldogok. Nem a csodákban, hanem a mindennapokban. Hogyan tudunk úgy elszakadni, hogy a szeretetet megőrizzük. Szóval a felnőtté válásról. Szép regény!

FIGYELJ RÁM!

Emília Szakács

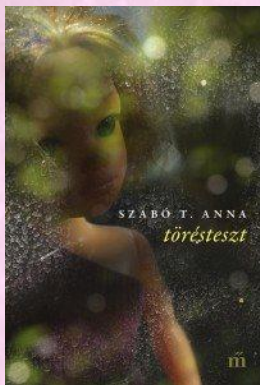
október 21., 7:12

Szabó T. Anna frissen megjelent novelláskötetéből egy írás...

Szép hétvégét! 😊

AZ ÖTÖDIK

...[Tovább...](#)

Költészetterápia (poetry therapy) és kreatív vagy expresszív írásgyakorlatok (expressive writing)

Kreatív írásgyakorlatokkal az interaktív-reflektív technikát alkalmazó, változó keretek között – kiscsoportos, pár, egyéni, frontális – dolgozó irodalomtanítási módszerek gyakorta dolgoznak. Az élményalapú és a befogadás, befogadó központú irodalomtanításnak tanárok és diákok által egyaránt kedvelt módszerei közé tartozik a kreatív írás. Nyelvi kondicionálásra,

FIGYELJ RÁM!

szövegtípusok, műfaji karakterek gyakoroltatására, transzformációs technikák elsajátítására, a nézőpontváltás és az önkifejezés, a szövegalkotás trenírozására egyaránt alkalmas. Az alkotás öröme és a személyes bevonódás kapcsolódik össze általa. Időigényes gyakorlatok ezek, de sokszorosán megtérülnek. Sokféle változatával találkozhatunk a szakirodalomban. Itt csupán kettőt mutatnék be, olyan összetett feladatokat, melyek komplex módon hozzák működésbe az elsajátított irodalmi és anyanyelvi ismereteket, illetve a személyes érintettség, az egyéni értelmezés regisztereit.

1. feladat:

Berzsenyi Dánielként írd meg a motivációs leveledet a MTA Bölcséleti Osztálya számára abból az alkalomból, hogy felvételt nyertél a rendes tagok sorába! (Szöveged datálásában az 1830-as esztendő szerepeljen.)

A feladat sikeres megoldásának feltétele egyrészt az alkotói pálya és az életút ismerete, a Berzsenyi-szövegekben való jártasság, másrészt a motivációs levél szövegtípusának tartalmi és formai ismerete. Mindezek mellett azonban szükséges a személyes kötődés, a belehelyezkedés, azonosulás képessége is ahhoz, hogy hiteles szöveg szülessen. És talán ami még ennél is fontosabb, egy olyan belső koherens kép az adott világról, szituációról, beszédhelyzetről, amelynek alapján a szöveg megszólalhat. Ez a belső kép nem csupán

FIGYELJ RÁM!

a rendszerbe állított ismeretek együttese, hiszen a mozaikokból az egészzet az olvasó, az értelmező szövegalkotó fogja saját világa szerint egészzé formálni.

2. feladat:

Versértelmezéshez ráhangoló feladatként választhatunk kreatív írásos (a feladat tartalmát tekintve inkább önkifejező, expresszív írásos) feladatot. Az alábbi írásgyakorlat nyitott mondatok sora, mely az önmagunkról alkotott képet szólítja meg, ennek verbális projekciójára ad lehetőséget. Nézzünk egy olyan feladatot, melyet pl. Kiss Judit Ágnes *Mimikri* című verse elé tehetünk.

Az arcom	(egy stílus)
A kezem	(állatnév)
A mellkasom	(gyümölcs)
A derekam	(növény)
A lábam	(egy stílus)
A lelkem, a szívem, mint a/z	
.....	(anyagnév) vagyok.

A szövegkiegészítések eredménye néhány soros ritmikus szöveg lesz. A párhuzamos szerkezetek ritmikáját fölerősítheti a megosztás – akár már kiscsoportban is. A ritmikus hangzásélményen túl az is érthetővé válik a közzététel során, hogy az énről, önismeretről, énképről van

FIGYELJ RÁM!

szó. Ki milyennek látja vagy szeretné látni magát. Az értelmezendő vers a feladat után következik, de ha az expresszív írásgyakorlat eléggé komoly volt, a reflexiók kellő hangsúlyt kaptak, a vers megértése, értelmezése sokkal könnyebben fog menni a diákok számára.

Kiss Judit Ágnes: *Mimikri*

Hová hívtál el, Istenem?

Miféle különös szeánszra,
mely szentebb, mint egy nászmise
és sötétebb, mint a sátán bálja?

Hová dobtál ki, Istenem,
mint egy ejtóernyős ügynököt?
Tudtad-e, amikor kilöktél,
hol szállunk, milyen föld fölött?

Most itt vagyok, nem kérdezek már
semmit, ami a múltból szólna,
elvégezem mindazt, amit rám bízál,
vagy szolgaként, vagy uralkodva,

FIGYELJ RÁM!

csak tudnám, mi az. Most jó volna
emlékezni, mit is kell tennem.
Hallgatók addig, és próbálok
túlélni rejtőszínekben.

(in: Kiss Judit Ágnes: *Nincs új üzenet*, Noran Kiadó, Budapest, 2007)

Ugyanezt a feladatot – kisebb átalakítással – más, identitásproblémát, énképpel kapcsolatos kérdéseket megfogalmazó mű elé is tehetjük. (Pl. Szvoren Edina *Munkanéven ember* c. novellájához.)

Meseterápiás technikák

A mesék világa szimbólumokkal teli világ. Tanítanak, eligazítanak, a világ kaotikus kiismerhetetlenségében megbízható iránytűként működnek. Segítenek abban is, hogy elakadásainkban továbblendüljünk, megtaláljuk belső erőinket. A mesék helyzeteivel, szereplőivel való azonosulás vagy ellenpontosódás a gyermekkori meseélményektől kezdve jól működő szerepjáték. Ki vagy te a mesében? Hamupipőke vagy? Kicsit sem tudsz azonosulni a gonosz mostohával? És a nővérekkel? A mese melyik jelenetében kivel?

Irodalmi alkotások esetében sem fölösleges a szerepből szólás, helyzetbe, jelenetbe helyezkedés gyakorlatainak elvégzése majd reflexiója.

FIGYELJ RÁM!

Katona József *Bánk bán*-ja mind kérdésfelvetései, mind nyelvi anyaga tekintetében súlyos, nehéz szöveg. Különösen az egy tizedikes diák számára. Oldhatjuk a tizenhat éves olvasók idegenségérzését, ha egy-egy jelenettel elvégezzük a szerepkérés gyakorlatait. Vegyük például a *Harmadik szakasz 1. jelenetét*, Bánk és Melinda egymás mellett elbeszélő dialógusát. Bánk becsületében kisemmizettnek, Melinda megalázottnak, elhagyatottnak érzi magát. Bánk vádol, Melinda összezavarodott, támasz nélkül maradt. A „Melyik szereppel tudsz azonosulni?” kérdéshez feladatot is rendelhetünk: Mondd el a szereplő hangján, de a saját nyelveden, mit érzel, milyen állapotban vagy, mire lenne most szükséged! Mit vársz Melindaként Bánktól, illetve Bánkként Melindától? A következő lépés lehet a szerepértelmezés reflexiója: Indokold meg, miért ezt a szerepet választottad! Mi hozott közel hozzá, mi az, ami a másik szerepben idegen, érthetetlen/nehezen érthető számodra? Mi az, ami a másik szerepben elgondolkodásra késztet, ami a megértést ébreszti fel benned?

Sokszorozhatnánk, bővíthetnénk nem csupán a példák sorát, de a felhasználható technikákat, eljárásokat is. Talán ebből a szűk keresztmetszetből is látható azonban, hogy az irodalomtanítás hagyományos és szokásos eljárásai mellett bátran bevonhatunk a szakterületen túli, azzal érintkező területek módszereiből,

FIGYELJ RÁM!

eszköztárából olyan hatékonyan működő eljárásmodokat, melyek az irodalomértés, irodalomolvasás fejlesztésének, a személyes bevonódásnak a szolgálatába állíthatók.

Irvin D. Yalom, amerikai pszichiáter a csoportpszichoterápiáról írt munkájában részletesen elemzi azokat a tényezőket (terápiás tényezők), amelyek a terápiás változás komplex folyamatában kimutathatók, amelyek terápiás élményként megragadhatók. Yalom tizenegy elsődleges élményt fogalmaz meg. A csoportmunka, az irodalomórák kerete és célja természetesen nem ugyanaz, mint egy pszichoterápiás csoporté, de a csoportdinamikai folyamatok alapstruktúrája, a változás, a fejlődés igénye az irodalomértésre, irodalomolvasásra nevelés terepén sem különbözik lényegileg.

A Yalom által elemzett tényezők közül irodalomóráinkon is fontos, hogy a résztvevők komolyan vegyék mindazt, ami az órák mindenkori „*itt és most*”-jában történik; hogy az irodalmi szövegek problémafelvetéseit a saját életvilágukhoz tudják kapcsolni; elegendő és szükséges információhoz jussanak; megélhessék az interperszonális tanulás élményét; szocializációs technikáik fejlődjenek; élni tudjanak az utánzó viselkedésminták segítő hatásaival; átélhessék a szövegek, illetve a szövegértelmezések nyomán születő katarzisélményt; megtapasztalhassák, hogy

FIGYELJ RÁM!

értelmező tevékenységük nyomán mások is fontos felismerésekre jutnak.

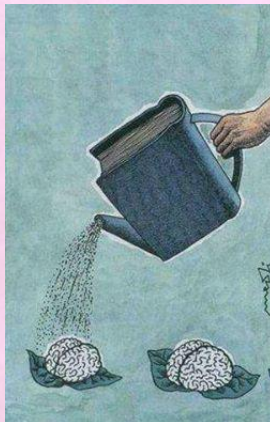
Terápia az irodalomórán? Annyiban mindenképpen, amennyiben az irodalom, a szövegek világa által a fejlődés, a változás, a gyarapodás szolgálatába szeretnénk állítani a tárgy keretei között tervezett tanári működésünket.

Irodalom

1. Arató László: „Tizenkét évi irodalomtanítás után miért nem válnak tömegesen olvasóvá a fiatalok?” Válasz 12 pontban – avagy tézisek a magyartanítás válságáról. <http://epa.oszk.hu/01200/01245/00016/Arato.html>
2. Arató László: Közös és kölcsönös között – új olvasmányok a felső tagozaton. http://olvasas.opkm.hu/portal/felso_menusor/konyv_es_neveles/kozos_es_kolcsonos_kozott_uj_olvasmanyok_a_felso_tagozaton
3. Arató Lászlóval, a Magyartanárok Egyesületének elnökével Bárány Tibor, Hardi János és Molnár Cecília Sarolta beszélget – „A kronológia nem szavatol az irodalomtörténet-lady biztonságáért” <http://beszelo.c3.hu/04/01/14arato.htm>
4. Bernáth Á. – Orosz M. – Radek T. – Rácz G. –Tőkei É.: Irodalom, irodalomtudomány, irodalmi szövegelemzés. Bölcsész Konzorcium, Budapest, 2006
5. Boldizsár Ildikó: Meseterápia – Mesék a gyógyításban és a mindennapokban. Magvető Kiadó, Budapest, 2015
6. Emőd Teréz: Biblioterápia és nevelés. http://olvasas.opkm.hu/portal/felso_menusor/konyv_es_neveles/biblioterapia_es_neveles
7. Gesing, Fritz: Kreatív írás – Mesterfogások íróknak. Z-Press Kiadó Kft, 2007
8. Gilbert Edit: Az olvasmányélmény megosztásának szerepe a csoportos biblioterápiában. Literatura, 2011/4

FIGYELJ RÁM!

9. Gordon Győri János: *Kötelező, közös, kölcsönös olvasmány. Hagyomány és megújulás az iskolai olvasmányok kánonjában*
http://epa.oszk.hu/01200/01245/00042/ggyj_0902.htm
10. Jeney Éva (szerk.): *Biblioterápia, irodalomterápia*. Helikon Irodalomtudományi Szemle, 2016/2
11. Jeney Éva: *Biblioterápia és irodalomelmélet*. Literatura, 2011/4
12. *Magyar nyelv és irodalom – Érettségi vizsgakövetelmények*.
http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakövetelmények2017/magyar nyelv es irodalom vk 2017.pdf
13. Papp Ágnes Klára: *Biblioterápia és narráció*. Literatura, 2011/4
14. Pethőné Nagy Csilla: *Módszertani kézikönyv*. Korona Kiadó, Budapest, 2005
15. Rogers, Carl R. – Freiberg, H. Jerome: *A tanulás szabadsága*, Edge 2000 Kiadó, Budapest, 2013
16. Rogers, Carl R.: *Találkozások – A személyközpontú csoport*. Edge 2000 Kiadó, Budapest, 2008
17. Samu Ágnes: *Kreatív írás*. Holnap Kiadó, Budapest, 2012
18. Yalom, Irvin D.: *A csoportpszichoterápia elmélete és gyakorlata*. Animula Kiadó, Budapest, 2001

FIGYELJ RÁM!

MŰHELY

Helstáb Ákos: Életfeladatok kiskamasz korban

Beindulnak a változások

Az androgén hormonok termelődése öt éves kortól a serdülőkorig fokozatosan emelkedik. A lányoknál korábban, a fiúknál később, de felszabadulnak a gátlás alól a tüszőserkentő (FSH), a sárgatest serkentő (LH) hormonok, melyek mindkét nemnél az ivarszervek fejlődésére és az ivarsejtekérésére hatnak. A petefészek ösztrogéntermelése és a herék tesztoszterontermelése hat a nemi jellegek kialakulására, a testarányokra, izomzat fejlődésére, testszőrzetre. Ezekkel a változásokkal a kiskamaszoknak nagyon nehéz szembenézni, ugyanis akaratuktól függetlenül, irányíthatatlanul történnek. Nem ők döntenek el tehát, hogy fiúk, vagy lányok lesznek-e. Nézzük sorban a felmerülő problémákat:

„A legelső megrázkódtatás, amely éri gyermekeinket az, amikor észreveszik, hogy kicsi, csinos gyermeki testük gömbölyödni, verejtékezni kezd, és mindenhol zavaró kiütések jelennek meg. Úgy érzik, nem urai többé testüknek, ez félelemmel tölti el őket, és befelé fordítja a kamaszokat. Órákat töltenek a fürdőszobában, ahol zárt ajtó

FIGYELJ RÁM!

mögött nézegetik magukat, vizsgálják a foltokat a bőrükön, akaratuk ellenére növvő szőrszálaikat számolják, vagy csak a levegőbe bámulnak.

A serdülőkor kezdetén mindkét nemnél jelentős lehet a magasság növekedése. Ez örömmel töltheti el őket, de csontjaik és ízületeik növekedése fájdalommal is járhat. Lányoknál ezt követi a mellek fejlődése, míg fiúknál a „*megnyúlás*” időszakát általában megelőzi a szeméremszőrzet növekedése.

A hirtelen növés hatására nagyon esetlenné válnak. A kéz és a láb néhány héttel előtte még rövidebb volt, és az agynak még nem volt ideje megtanulni a megváltozott méreteket. Ezért nem szabad dühöngönnünk, hogy gyermekünk mindennek nekimegy, s összetöri a nagymamától örökölt, féltve őrzött ünnepi porcelánunkat. Az előrelátó szülő ebben az időszakban egyedül vásárol a porcelán boltban.

Serdülő gyermekünk gátlásait csak fokozza, hogy állandóan figyelnie kell a mozgása összehangolására, ami egyáltalán nem könnyű feladat megváltozott méretű és egyensúlyú testével. Tovább rontja a helyzetet az a tény, hogy kínos érzés később érő kortársai fölé tornyosulni, emiatt aztán gyermekünk rendszerint meggömbülve jár. A lányok gyakran melleiket igyekeznek elrejtetni a görnyedéssel. Mi pedig jó szülők módjára büszkén nézzük mekkorát nőtt a

FIGYELJ RÁM!

gyermekünk, és aggódunk a gerincferdülés miatt, ezért folyton figyelmeztetjük „*húzd ki magad*”. Gyermekünk részéről ideges vállrándítás lesz a felelet, mert azt érzi, nem értjük meg őt.

Fiaink nem udvariatlanságból, vagy nyegleségből tarják kezüket folyton a nadrágzsebben, hanem így igyekeznek helyet keresni gorillakarjaiknak. Csoszognak rendes járás helyett, nehogy megbotoljanak. Minél többször hallják tőlünk: „*ne csoszogj*”, „*hol a kezed*”, annál inkább úgy érzik, hogy mindenki őket figyeli és kritizálja. Ettől még szerencsétlenebbnek érzik magukat, és még sutábbá válnak. A kritika csak erősíti bennük azt az érzést, hogy valami nincs rendben a testükkel, és megakadályozza, hogy felszabadultabban mozogjanak.

Ha a csecsemő tehetetlensége meghatottságot vált ki belőlünk, ha aranyosnak tartjuk a kölökkutyák botladozását, akkor több elnéző megértés jár tőlünk kamasz gyermekünk esetlenségének is. Hiszen nem szándékosan engedetlenek, nyugtalanok, vagy éretlenek - csak kamaszok.

A serdülés másik jele a súlygyarapodás, amely mindkét nemre jellemző. Ez helyes étrend és elegendő mozgás mellett hamar a helyére kerül.

A lányok csípője kiszélesedik, combjuk is kigömbölyödik. Arcuk kerekesebb, hangjuk mélyebb lesz. A fiúknál a váll szélesedik ki, és

FIGYELJ RÁM!

testük összes izma megvastagodik. A hangjuk kicsit később mélyül, amikor az ádámcsutka megnő. Amikor a fiúk testszőrzete megerősödik, a hangjuk gyakran „mutál”. Ez különösen kellemetlenül érinti őket, mert a hangjuk akaratlanul ugrálni kezd a gyermekkori magas és a későbbi mély között, különösen, ha haragosak, izgulnak vagy félnek. Szakáll és bajusz serken, elindul a jellegzetes testszőrzet kialakulása, kinél jobban, kinél kevésbé. Megjegyzendő, hogy ennek elmaradása önmagában még nem ad okot aggodalomra. Akiben például több ázsiai vér kering, kevesebb szőr fejlődésére számíthat, mivel ez genetikailag meghatározott rasszjelleg.

A mellbimbók körüli bimbóudvar mindkét nemnél megnő és megsötétedik. A lányoknál meg is duzzad, majd kifejlődnek a mellek. Minden második fiú döbbenten tapasztalja, hogy szintén jelentkezik náluk a bimbók duzzadása. Szó sincs rendellenességről, ez teljesen normális, átmeneti állapot, néhány hónap múlva megszűnik.

A lányokat különösen kétségbe ejthetik a gyarapodó zsírpárnák. A mai divat szerint a „szép” egyben „karcsút” is jelent. Hiába vigasztaljuk, hogy ez el fog múlni, a gyermekünk most akar megfelelni a divat elvárásainak, nem holnapután. Haragos, mert

FIGYELJ RÁM!

csúnyának és ormótlannak érzi magát, éppen most, amikor arra vágyik, hogy legalábbis elfogadható legyen.

Magyarázzuk meg neki, hogy miért változik meg az alakja. A felnőtt nők bőre alatt több elraktározott zsír található, mint a férfiaknál, vagy a gyermekeknél. Ez a természet bölcsessége, mert a női testet olyan tartalékkal látja el, amelyből táplálékhiány esetén is képes táplálni csecsemőjét. Emiatt nagyobb a nők állóképessége is.

A férfiak nagyobb pillanatnyi erő kifejtésre és nagyobb sebesség elérésére képesek, de a nők sokkal kitartóbbak. Ha ezt lányunk megérti, talán nagyobb türelemmel viseli testének változásait.

A testszőrzet megjelenése további undok gondot jelent mindkét nembeli gyermeknek. Ma többnyire a csupasz, szőrtelen testet fogadják el divatosnak. Emiatt a lányok szinte kötelezően szőrtelenítik kezüket, lábukat, hónaljukat, és a mellbimbók körül, vagy a hason, esetleg az arcon megjelenő szőrszálakat sorscsapásnak tekintik.

Ma már a fiúk is egyre nagyobb számban szabadulnak meg legalább hónaljszőrzetüktől "*hónaljkyutyájuktól*".

A pattanások megjelenése a kamaszok réme. Ennek oka a serdülőkori fokozott faggyúmirigy-működés. A faggyú természet adta nedvesítőszer, amely óvja a bőrt a kiszáradástól, ráncosodástól, rugalmassá, egészségesse teszi. Normális esetben a faggyú a bőr apró

FIGYELJ RÁM!

pórusain keresztül kiürül és széteszlik a felszínen. A fokozott működés hatására gyakran megjelenik a kamaszok réme: az akne. Ettől lesz az arc grízes. Ha az akne a felszínre kerül és megfeketedik, mitesszer lesz belőle. Ha fertőzés következik be, pattanásos lesz az arc.

A pattanások sok kamaszt annyira zavarnek, hogy csak ezzel tudnak foglalkozni, és észre sem veszik, hogy 10 sorstársuk közül kilencet sújt ez a gond. A fiúk többnyire pattanásosabbak, mint a lányok, és jobban is zavarja őket. Érdeemes elmagyarázni fiunknak, hogy a pattanásokért a férfi nemi hormonok a felelősek, és minél pattanásosabb, annál szexisebb.

A kamaszkori pattanások megelőzése és kezelése nem könnyű, tévhit az, hogy gyermekünk megszabadulhat tőle, amikor csak akar. Az egészséges táplálkozás, az elegendő alvás, a csokoládé vagy a zsíros ételek mellőzése, a hideg zuhany vagy a hajnali futás nem mulasztja el a pattanásokat, de kiegyensúlyozottabb, egészségesebb, boldogabb kamaszkort segít elő. Viszont remek arcbőrápoló szerek kaphatók, amelyek segítenek abban, hogy a pattanások hamar leszáradjanak, és kevésbé legyen gyulladt a bőr.

Mivel a verejték összetétele is megváltozik, ezért annak illata is más lesz.

FIGYELJ RÁM!

A legtöbb lány első menstruációját figyelmeztető görcsök, vagy apró rosszsullétek jelzik. Az első két évben jelentkezhet szabálytalan időközökben is, majd beáll 26-30 nap közötti ciklusokba. Általában 4-5 napig tart, melynek során körülbelül fél csészenyi vér távozik, bár ez többnek tűnik. Az első menstruáció előtt 6-12 hónappal fehéres, üvegesen áttetsző folyás jelenhet meg, ami a szervezet fokozott hormontermelésére utal csupán, nem kóros.

A lányokat gyakran teljesen lefoglalja a menstruáció eltitkolása. Az intim betétet használó lányok gyakran „szagosnak” érzik magukat, amely komoly szorongást okozhat. Vonzónak tűnik a tampon használata, de sok téves hiedelem kapcsolódhat ehhez is. Félelmet okoz az a gondolat, hogy a tampon valamilyen sérülést okozhat, bennszorulhat, vagy "elveszhet" a hüvelyben. Attól is tartanak sokan, hogy a tampon használata együtt jár a szüzesség elvesztésével. Érdeemes erről nyíltan beszélni, hiszen a mini tampon kisujnyi méretű, nem okoz sérülést, használata kényelmes, de körültekintést kíván.

A lányok az első menstruáció után átlagosan még 6 cm-t nőnek.

A fiúk ivaréretté válása néhány évvel később kezdődik. A változások itt is az agyalapi mirigyből indulnak ki.

A fiúknak már születésüktől kezdve lehet merevedésük. A fiúk egyik réme az akaratlan merevedés. A serdülő fiúk gyakran izgalmi

FIGYELJ RÁM!

állapotban találják magukat a legalkalmatlanabb helyeken és pillanatokban, anélkül, hogy akarnák, vagy gondolnának rá. A serdülő fiúk úgy érzik, mindenki látja "szégyenüket" és nevet rajtuk. Gyakran hordanak bő ruhákat, vagy tárgyakat visznek magukkal, hogy eltakarhassák, mi történik velük.

A fiatal nő számára a melle rendkívül fontos. Társadalmunk több figyelmet fordít a mellekre, mint eddig bármikor. Napilapok, magazinok nap, mint nap közölnek képeket csupasz keblekről, a lányok pedig a saját mellüket a képek alapján ítélik meg. Nem tudják, hogy a képeken különféle trükköket alkalmaznak, hogy a testet ideálissá tegyék. Mikor a lányok azt látják, hogy testük nem felel meg a képeken látottaknak, alacsonyabb rendűnek érzik magukat, és attól félnek, hogy a fiúk majd észre sem veszik, vagy elutasítják őket.

Minél jobban megértik a kamaszok saját testüket, annak változásait és reakcióit, annál kiegyensúlyozottabbak lesznek. Mivel többségünket úgy neveltek, hogy szüleink sem beszéltek ezekről a változásokról, illetve a változások okairól, zavarba jövünk ezektől a témáktól, gyermekeink pedig látva zavarunkat, inkább nem kérdeznek tőlünk. Nem azért, mert nem lenne mit kérdezni, hanem azért mert látják, hogy nehézséget okoz felszabadultan beszélgetnünk. A legfontosabb, hogy meg tudjuk érteni gyermekeink

FIGYELJ RÁM!

aggodalmait, megértsük, mi megy végbe bennük, és merjük azt mondani, ha valamire nem tudunk azonnal válaszolni: „gyere, nézzünk utána együtt”.

Pubertáskori (serdülőkori) testi változások a lányok életében

	Nemi érés kezdete (8-11 éves kor)	Menstruáció jelentkezése (11-16 éves kor)	Nemi érés ideje (16-17 éves kor)
Másodlagos nemi jelek	Az emlőbimbó és a szeméremszőrzet fejlődésnek indul	Az emlők és a szőrzet fejlődése intenzívvé válik	Az emlő és a szőrzet fejlődése befejeződik
Nemi szervek	A nemi szervek növekedése megindul	A nemi szervek növekedése befejeződik	A nemi szervek kifejlett állapotban
Nemi szervek működése	Nincs	Megjelenik a menstruáció (a ciklus rendszertelenül, de elkezd működni)	A menstruáció ciklikussága szabályossá válik
Alkat	A nőiesedés megindul, a testsúly gyarapodik	A nőies alkat kifejezetté válik: kerekded formák, csipő, mellek	Kialakulnak az érett nőre jellemző testarányok
Testhossz változásai	A testmagasság változása fokozott	A testmagasság változása maximális	A testmagasság növekedése lelassul

Pubertáskori (serdülőkori) testi változások a fiúk életében

	Nemi érés kezdete (10-12 éves kor)	Pollúció (éjszakai magömlés) megjelenése (13-16 éves kor)	Nemi érés ideje (16-20 éves kor)
Nemi szervek állapota	A külső nemi szervek növekedése megindul	A nemi szervek növekedése erőteljes	A nemi szervek fejlődése befejeződik
Másodlagos nemi jelek	Megjelenik a szeméremszőrzet	Megjelenik a hónaljsszőrzet	Megjelenik a testszőrzet, a bajusz
Alkati változások	Elkezdődik a férfias alkat kialakulása	Szembetűnő az ádámcsutka megjelenése, a hang mutálása, az izomzat erősödik (széles váll)	A végleges férfias alkat kialakul, az izomzat elnyeri végső formáját
Nemi szervek működése	Valójában még csak a dűlmirigy működik	Merevedés (erekció) éjszakai magömlés időszaka	Szabályos, érett ondósejtek az ondófolyadékban (ejakulátumban)
Testhossz növekedése	A test csontjai fokozott növekedésnek indulnak	Maximális a növekedés, főleg a csöves csontokban	Lassan leáll a csontok növekedése, és kialakul a végleges testnagyság

FIGYELJ RÁM!

A serdülőkori fizikai átalakulásokat érzelmi változások kísérik, amelyeket szintén a nemi hormonok termelődése indít be. Ezek a hormonok a fiúkban és a lányokban is felkeltik a nemiség iránti érdeklődést. A férfi nemi hormonnak, a tesztoszteronnak a vérben való emelkedéséről azt tartják, hogy szerepet játszik a tizenéves fiúk jellegzetes agresszivitásában és vakmerőségében. A mellékvese hormonjainak fokozott termelődése is kihat a viselkedésre, erősíti a bizonyítási vágyat, s talán ez részben megmagyarázza, hogy a tizenévesek miért olyan lázadók és vitatkozók.

A késői fizikai fejlődéshez gyakran az érzelmi érés késése társul. Ez komoly szociális és pszichológiai problémákat okoz az olyan gyerek számára, aki a serdülőkor küszöbén kisebb, fizikailag kevésbé fejlett és kevésbé magabiztos, mint kortársai.”(1)

Nem véletlenül szaporodnak meg a "bunyók" a fiúk között. A hormonok hatására kissé a magatartás is agresszívvá válik, bár a harc nem mindig a serdülő hölgyek kegyeiért folyik. Ezzel párhuzamosan nő az izomtömeg is.

A testi változásokkal együtt a lelki átalakulás is elkezdődik, de érdemes meggondolni, hogy önmagában milyen viharokat kavarhat egy ilyen mértékű testi átalakulás. Mindenesetre gondolni kell rá! Annál is inkább, mert egyre több kutatás erősíti meg, hogy az agyban

FIGYELJ RÁM!

is jelentős változások zajlanak le: megszűnnek idegi kapcsolatok és újak alakulnak. A kamasz agy még másként, máshol dolgozza föl az érzelmeket, mint a felnőtteké, folyamatosan alakul, egyben tükrözve a lezajló érzelmi káoszt is. Ebben a szakaszban bármilyen méreg - legyen az drog vagy alkohol - fokozottan károsítja az alakuló idegrendszert. Mi sem kívánatosabb hát, mint egy problémamentes kamaszkor!

Motivációk:

Hatalmas teher számukra a túl sok elvárás, amit a környezetük velük szemben diktál. Nagyon fontos, hogy legyen szabad idejük magukkal foglalkozni, játszani, kikapcsolódni. Többnyire egészséges módon maguk is megtalálják azokat a dolgokat, amik oldják a stresszt. Ezek többnyire a kapcsolataik, játékok, mozgás, a zene, a lustálkodás, filmnézés, olvasás, stb..

Felfedezési vágy, kíváncsiság: az életkor természetes belső motiváló ereje, hogy szeretnék a világot felfedezni és megérteni. Ugyanakkor szeretnék saját magukat is kiismerni, megérteni. Éppen ezért nagyon nyitottak az új tudás iránt, de nem minden iránt. Különösen vonzóak lehetnek a tiltott dolgok, amiket a felnőtteknél mégis látnak: dohányzás, alkohol, szerelem, autóvezetés stb. Ugyanakkor nagyon nagy stresszforrás a túlzott mennyiségű számukra érdektelen, vagy

FIGYELJ RÁM!

felfoghatatlan tudás megkövetelése. Vannak páran, akik képesek befogadni ezt, de életablakuk többnyire nem tárul ki ennyire. „Tömés” helyett fontosabb lenne a kíváncsiság felkeltése, az ingergazdag (de nem eltúlzottan) környezet biztosítása. A jegyekben megnyilvánuló külső motiváció folyamatos stresszt jelenthet számukra, ami viselkedési problémákhoz vezethet.

Biztonság: Bár látszólag a stabil szülői háttér nem ad pluszt az életükhöz, nyilvánvalóan nagyon nagy erőforrás a számukra. Ez akkor válik egyértelművé, ha a szülők kapcsolata megromlik. Ilyenkor nagyon nagy motivációvesztés következhet be, aminek a teljesítmény zuhanása is következménye lehet. A biztos szülői háttér tehát biztos alapot ad nekik.

Példaképek és rajongás egy nem szülő iránt: Bizony sok szülő számára jelent problémát, ha a gyermekük csodálattal tekint egy tanárára, vagy egy rokonra. Ez azonban egy egészséges folyamat, ami a fokozatos leválás egyik apró lépése csupán. Ahogy felfedezi a saját identitását, ösztönösen másokhoz méri magát és megpróbál ideális viselkedési formákat találni, amihez igazodhat. Ezek gyakran nem valós, hanem csupán idealizált formák, azonban a belső kaotikus érzelemvilágban ezek fontos külső kapaszkodókat jelentenek. Ebbe semmiképpen nem szabad belenyúlni, még ha az illetőről nincs is túl

FIGYELJ RÁM!

jó véleményünk. Ez gyakran nem a személyről, hanem csak egy mintáról szól.

Nagy mozgásigény: A 10-12 éves fiúknak különösen nagy a mozgásigénye, amit a magas tesztoszteron szint okoz. Lányoknál ez lényegesen kevesebb. Ez viszont azzal is jár, hogy egy kiskamasz nehezen ül meg a fenékén. Tulajdonképpen az, hogy egy tanórát nyugodtan végigüljön egy fiú, nagyon nagy önuralmat igényel, illetve nagyon erős motiváció esetén sikerülhet csak. Ez egy olyan stresszforrás, ami az oktatási rendszer alapja. Az így felgyülemlett feszültséget további délutáni tanórák beiktatásával nem lehet levezetni! Mozgás közben nagyon sok egészséges hormon szabadul fel bennük (endorfin, dopamin, szerotonin), melyek a stressz feloldásában fontos szerepet játszanak és kiegyensúlyozzák az amúgy nagyon változó hangulatállapotukat.

Pihenés: Táplálkozásukra, folyadék utánpótlásukra oda kell figyelni! Szervezetük nagyon sok energiát használ fel, ezért előfordulhat, hogy nagyon fáradékonyak egyes időszakokban. Ez nem jelenti azt, hogy ne sportoljanak, hanem azt igényli, hogy a mozgás mellett megfelelő pihenésre is legyen lehetőségük! Erős stresszhatás alatt rosszul alhatnak, ami kiegyensúlyozatlan lelkiállapotukat fokozza.

Játék: Egyre jobban elkülönülnek a fiús és lányos játékok. Ebben az életkorban az ellenkező neműek sem együtt játszani, sem

FIGYELJ RÁM!

kommunikálni, sem táncolni nem tudnak könnyen. Sokat számít, hogy a körülöttük levő felnőttek mivel foglalkoznak szabadidejükben. Ez minta számukra, amiket a Giacomo Rizzolatti által felfedezett tükörneuronok segítségével másolnak, átélnek. A legtöbb játékba be kell avatni őket. Ha azonos nemű felnőtt teszi, az a leghatékonyabb, azzal tud a legjobban azonosulni. Magukban is el tudnak játszani, de nem várható el tőlük, hogy naphosszat egyedül játsszanak. A munkába való bevonás is lehet játék számukra, aminek jutalma az együttlét, a közös öröm és siker élménye.

Zene: Elsősorban a lányok, de a fiúk is igénylik a zenét. Nem csak élvezik, hanem egymással is megosztják. Ebbe a világba egymást vezetik be. A zenének a legtöbb esetben nyugtató, stressz oldó hatása van. Ez akkor is igaz, ha zenét tanul, ami egyben az érzelmi intelligenciát is fejleszti, valamint maga a zenélés is stressz oldó hatású. A zenetanulásnál nagyon fontos a belső motiváció, a megfelelő hangszer kiválasztása. Szükség esetén érdemes hangszert váltani, vagy a közösséget erősíteni (pl. kórusnál), hogy a belső motiváció, a sikerélmény megmaradjon. Ha a zene terén kudarcot vallunk, akkor még mindig érdemes valamilyen más művészeti tevékenységgel próbálkozni, ami később nagyon hasznos lehet.

Vágy a kapcsolatokra: A kapcsolati intelligencia az egyik legmeghatározóbb terület, ahol az életre készül fel. Ebben a korban

FIGYELJ RÁM!

az azonos neműek barátsága a természetes. Természetesen előfordulhat más is, ám inkább ez a kivétel. Inkább azért jegyzem meg, mert nem kell „cikizni” egy serdülő fiút azért, mert nem „csajozik”, de fordítva sem. A fiúk gyakran agresszívak egymással és a lányokkal is. Könnyen megértik, hogy az ellenkező nemmel máshogy kell bánni, de ehhez néha felnőtt segítségre van szükség. A fiúk szerint a lányok gyakran csak árulkodósak, nyafogósak és hisztisek, míg a lányok megijedhetnek a fiúk agresszivitásától. Eközben persze szerelmesek is az ellenkező nembe. Sokszor titkosan, szégyenkezve gondolnak erre, ezért be sem vallják. A lányok ebben a tekintetben nyitottabbak, bátrabbak, szüleiknek is könnyebben mesélnek, de a kudarcokat nehezen viselik. A fiúk nehezebben vállalják fel az amúgy is változó és érthetetlen érzéseiket.

Veszélyek: Bár a másik nem egyelőre inkább taszító számukra, hiszen önmagukkal sincsenek egészen tisztában, keresik a mintákat, melyekkel azonosulhatnak. Kérdés, hogy mit találnak maguk körül. A környezetet a körülöttük levő felnőttek, filmszereplők, videoklip sémák jelentik, ahol megpróbálják identitásukat belőni. Az, hogy az interneten mit találnak, az egyáltalán nem mindegy és nagyon is összezavarhatja őket. A szexuális tartalmakat gyakran nem is értik. Akár undort, ijedtséget is kiválthat belőlük, ami későbbi gátlások,

FIGYELJ RÁM!

szorongások, vagy identitási problémák alapja is lehet, de előfordulhat az is, hogy utánozni próbálják, amit látnak, hiszen tükörneuronjaik nagyon is működnek. Ugyanígy az erőszakos tartalmak is veszélyesek számukra. Fantáziájuk könnyen beindul alaptalan félelmeket hozva elő, sokszor visszatérve a szülői hálósobába, hogy el tudjanak aludni. Ez az időszak az első cigaretták, az első alkoholos próbálkozások időszaka is. Ez a normális kíváncsiságukból fakad, ám többnyire képesek megérteni a veszélyeket, ha megfelelő mintákat látnak maguk körül. Ha apa is iszik és anya is dohányzik, akkor számukra is ez a helyes út a felnőtté válás felé. Természetesen társaik, barátaik kedvéért is belemennek az ilyen „mókába”. Szülinapi zsúrokon még nincs itt az ideje annak, hogy magukra hagyjuk őket.

Mi történik az agyban?

Hogy megértsük, hogy mennyire fontosak felnőttkorban azok az élmények, melyeket kamaszkorban szereztünk, meg kell értenünk az agy működését. Minden beérkező információt az összes érzékszervünkből az agykéreg és a limbikus rendszer értékeli ki. Azt, hogy a külső ingerekre hogyan válaszolunk, azt az agykéreg a limbikus rendszerrel együtt dönti el. Minden élmény, amiben részesültünk hatással van az agyi struktúrákra, az idegsejtek

FIGYELJ RÁM!

felépítésére. Az emlékek a hyppocampusban és az amygdalában tárolódnak. Ez utóbbiból az emlékeket nem tudjuk felidézni, tehát „tudat alatt” maradnak meg. Viselkedésünket mégis befolyásolják, hiszen az összes külső információt együtt értékelik ki.

Énképünket a gyrus cinguliban tároljuk. Döntéseinket, magunkról alkotott elképzeléseinket ez nagy mértékben befolyásolja. A kamasz is ez alapján dönti el, hogy mire képes, mire nem. Tudatos és tudat alatti élményei az énképével kerülnek összehasonlításra, és ez alapján dönti el, hogy egyáltalán képes lesz-e leküzdeni egy feladatot. Az énkép – különösen kamaszkorban – rendkívüli mértékben változik, és sokszor bizonytalan.

Kamaszkori rossz élményeink tehát akár az egész életünkre kihatással lehetnek. A megfelelő ingergazdag környezet, a teljesíthető kihívások, a leküzdhető stressz (eustressz), mind-mind az agyi növekedési faktorok termelődését segíti. Mindez hihetetlenül növeli a különböző intelligencia területeket, a külvilág hatásaira adható egészséges válaszreakciók mennyiségét. Javul a koncentrációs készség, bővül a memória, gyorsul a feladatok megoldási készsége, fejlődik a humorérzék.

A rossz élmények viszont, a bántalmazás, megalázás, túl magas elvárások, nemi zaklatások erősen megnövelik a testben a stressz hormonok szintjét (distressz). Ezek közül elsősorban a kortizol az,

FIGYELJ RÁM!

ami energiát von el a testüknek azokról a területeiről, ahol annak éppen szüksége lenne rá. Ennek következményei a nemi hormonok termelődési zavara, az immunrendszer gyengülése, a memória romlása. Mivel a szervezet veszélyben érzi magát, a lebontó folyamatok irányában tesz lépéseket. Éppen ezért gátlódik az izmok cukorfelvétele, és helyette az izomfehérjék lebontása indul be. Tartós stresszhatás alatt kimerülnek a kortizolkészletek. Mivel a kortizol termelése a szervezet számára elsődleges fontosságú, ezért további erőforrásokat von el a szervezet más részéről. Felborul a cirkodián ritmus (a kortizol és a citokinek által fenntartott éberség-fáradtság ciklus), ami alvászavarokhoz vezet.

Ha a stresszhelyzet megzavarja a gyrus cinguliban kialakult énképet, a magas kortizolszinttel együtt ezek már kiskamasz korban is olyan önértékelés válsághoz vezethetnek, ami depressziós tünetekkel járhat. Ezek akár az öngyilkossági kísérletig is eljuthatnak már 11-12 éves korban, ezért ezeket nem szabad félvállról venni. A tartós levertség, evési, emésztési problémák, alvászavarok, szocializációs-, beilleszkedési-, kapcsolati zavarok lehetnek ennek a jelei. Ilyen esetben fontos szakember (pl. iskolai pszichológus) segítségét kérni.

„A Cambridge-i Egyetem szakemberei háromszáz, 14-24 éves fiatal agyát vizsgálták. A test alapvető funkcióival, így a látással, a hallással és a mozgással összefüggő agyterületek teljesen kifejlődnek

FIGYELJ RÁM!

a kamaszkorra, az összetett gondolkodással és döntéshozatallal összefüggő régiók azonban még sokat változnak. Ezek olyan idegi központok, amelyek kapcsolatban állnak az agy többi kulcsfontosságú területével, és amelyeknek a hálózata megerősödik a tinédzserévek alatt" - írja a BBC News.

A szakemberek megvizsgálták az érintett agyi "csomópontok" fejlődéséért felelős géneket, és arra jutottak, hogy azok nagyon hasonlítanak a mentális betegségek egy részével, köztük a skizofréniával összefüggőkhöz. A kutatók szerint ez a felfedezés alátámasztja azt a megfigyelést, amely szerint a mentális rendellenességek jelentős része kamaszkorban fejlődik ki.

Sok tanulmány kimutatta, hogy a genetikai okokon túl a gyermek- és tinédzserkori stressz is összefüggésben van a mentális betegségekkel. Az új eredmények szerint a rossz bánásmód és a bántalmazás is hátráltathatja a magasabb szintű agyi funkciók fejlődését a kamaszévekben, és ezáltal hozzájárulhatnak a mentális betegségek kialakulásához.

Az Amerikai Tudományos Akadémia (NAS) folyóiratában (PNAS) közzétett tanulmány vezető szerzője, Ed Bullmore szerint a tinédzserkori agy fejlődése és a mentális betegségek kialakulása közötti biológiai kapcsolat felfedezése segíthet a legkockázatosabb csoportba tartozók azonosításában és korai kezelésében.

FIGYELJ RÁM!

Túlzott ingergazdag környezetnek számít, tehát káros hatású, ha a kamasz túl sok időt tölt tévé, számítógép előtt. Ha ezt már kisgyermekkorától kezdve tette, akkor eddigre már komoly viselkedési zavarok is kialakulhatnak. Olyannyira, hogy akár képtelen lehet arra, hogy koncentráljon a tanórai feladatokra, a házi feladatokra. Ebben az esetben mindenképpen szakember segítségét kell kérni.

Az ingerszegény környezet legalább ilyen káros hatású a gyermekekre nézve, hiszen nem segíti az agyi növekedési faktorok termelődését és így az agyi struktúra nem változik, nem készül fel az élethelyzetekre. Éppen ezért szükséges a megfelelő terhelés, a megfelelő elvárások kialakítása a gyermekek számára. Ezek nélkül nem fejlődik, hátrányban marad. Az, hogy megkíméljük gyermekünket a kihívásoktól, jelentős hátrány lesz számára a későbbiekben. A kihívásokat nagymértékben lehet növelni, nagy fejlődést érve el. Arra kell vigyázni, hogy minden gyermek máshogy terhelhető. Egységes oktatási rendszerünk ilyen mértékű differenciálást nem tesz lehetővé, viszont a szülők otthon egyénileg tudják kompenzálni ezt a kérdést. Gyakori probléma, hogy ugyanabban az osztályban néhány szülő jelzi, hogy túl sok a követelmény, míg más szülők az alacsony színvonal miatt panaszkodnak. Nyilvánvaló, hogy ők a két szélsőséget képviselik az

FIGYELJ RÁM!

átlaghoz igazodó oktatási rendszerben. Az előbbieik számára a fejlesztő, míg az utóbbiak számára a tehetséggondozó foglalkozások jelentik a megoldást. Adott esetben egy-egy szakkör mindkét csoport számára megfelelő lehet. Nem szabad elfelejteni, hogy a pedagógusok felé közvetített teljesíthetetlen elvárások (minden tanulót az egyéni szintjének megfelelően fejlesszen) a szülő-tanár kapcsolat romlásához, majd a diák-tanár kapcsolat romlásához és végül a pedagógus kiégéséhez vezethetnek. Giacomo Rizzolatti tükörneuron kutatásai alapján tudjuk, hogy a gyermekek csak más emberek motivációit tudják átvenni. Ezért nem egészséges a távoktatás, vagy gépi oktatás, tehát a pedagógusra mindig szükség lesz az oktatásban. Emiatt nagyon fontos a megfelelő tanár-szülő kapcsolat kiépítése, az elvárások empatisz megfogalmazása. A szülői motivációra a tanárnak is szüksége van a megfelelő neveléshez!

Fegyelem:

A szülők és pedagógusok legnagyobb problémája ebben az időszakban a fegyelmezés. Az előzőekből látszik, hogy mennyire fontos a felnőtt minta: a fegyelmezetlen, egészségtelen életmódot tartó felnőtt nem tudja fegyelmeztetni, egészséges életmódra szoktatni gyermekét, hiszen ő a minta. A kísérleti lélektan azt mutatja, hogy a

FIGYELJ RÁM!

normák – mint például a fegyelem – beépüléséhez kettős érzelmi kötődés kell. Ez azt jelenti, hogy egyszerre kell jelen lennie a szeretnek és a félelemnek. (7.) Éppen ezért a határokat egyértelműen világossá kell tenni a várható következményekkel együtt. Mind a bizonytalan határok, mind a bizonytalan következmények fegyelmezetlenséghez vezetnek. Még ebben az esetben is a gyermek próbálkozni fog. Egészséges módon kíváncsi arra, hogy a határok valóban ott vannak-e, illetve a következmények valóban azok-e? Fontos vagyok-e annyira? Figyelnek-e rám? A példamutatáson túl tehát a következetesség nagyon nagy fegyelmező erő. A mozgó határok és következmények igazságtalanságérzetet keltenek, amik nagyon nagy belső motivációvesztéssel, valamint fegyelmezetlenséggel járnak. A viselkedési problémák adódhatnak stresszforrásokból, de adódhatnak szocializációs problémákból is. A fegyelmezetlenség leggyakoribb kiváltó tényezői lehetnek:

- túl magas elvárások
- túl alacsony elvárások
- viselkedési/tanulási zavarok
- túlzottan ingergazdag/túlzottan ingerszegény környezet
- nem egyértelmű elvárások, nem érzékelhető határok
- helytelen példamutatás
- elfogadás és szeretet hiánya

FIGYELJ RÁM!

- kapcsolati zavarok (család, barátok, osztálytársak, pedagógus)
- önértékelési problémák
- következetlenség
- hormonális változások (pl. magas tesztoszteron szint: magas mozgásigény)

Küldetésünk, azaz amit a szülő és pedagógus megtehet:

Az elvárásokat egyénhez igazítja (szülő), illetve egyensúlyban tartja (pedagógus). Egyértelművé teszi az elvárásokat, korlátokat és ebben következetes. A viselkedési és tanulási zavarokkal szakemberhez fordul. Biztosítja a megfelelő ingergazdag környezetet. Példát mutat. Szeretetet, elfogadást, biztonságot ad. Segíti a helyes önértékelést. Elég szabadságot biztosít a stressz levezetéséhez és a hormonális változások kompenzálásához. Elegendő időt biztosít a játékra.

Irodalom:

1. http://www.lelkititkaink.hu/testivaltozasok_kamaszkorban.html
2. http://www.hazipatika.com/eletmod/szex/cikkek/kamasz_kaosz_amit_a_serdulokorrol_tudni_kell/20060630161032
3. <http://mno.hu/tudomany/a-mentalis-betegsegek-nagyja-kamaszkorban-alakul-ki-1353673>

FIGYELJ RÁM!

4. Giacomo Rizzolatti, Sinigaglia, Corrado (2008). *Mirrors In The Brain: How Our Minds Share Actions and Emotions*. New York: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-921798-4.
5. Joachim Bauer: *Das Gedächtnis des Körpers – Wie Beziehungen und Lebensstile unsere Gene steuern*. Eichborn, Frankfurt am Main 2002.
6. Klein Sándor: Tanulni jó!, Edge 2000 Kiadó, Budapest, 2012.
7. Popper Péter: Önzés és csalódás (előadás), 2011. okt. 4.
<https://www.youtube.com/watch?v=Z8eBSbrsOs8>
8. Uzsálné Pécsi Rita: Nevelés az élet szolgálatá 3. Kulcs a muzsikához Kiadó, 2011.

FIGYELJ RÁM!

NINCSEN ROSSZ GYEREK!

rovatvezető:

Schubertné Pálinkás Zsuzsanna

„Ha valakit olyannak látsz, amilyen éppen most, ezzel visszatartod őt a fejlődésben. De ha olyannak látod, amilyené lehetne, ezzel előre segíted őt életútján.” /Goethe/

Az okos sziklára épített

A szakszolgálatok látókörébe szinte naponta kerülnek olyan második osztályos gyerekek, akik számára az olvasás és az írás elsajátítása komoly problémát jelent. A háttérben meghúzódó okok igen eltérőek lehetnek. Annak, akinek beszédfejlődési elmaradása volt, és az óvodai évek alatt nem sikerült a nyelvi hátrányát behozni, és annak, aki alacsonyabb értelmi képességekkel rendelkezik, ugyanaz a „tünete”, mint annak, aki teljesen ép képességstruktúrával bír, biopszicho-szociális fejlődése optimális. Mégis sikertelenek. Ez utóbbi csoportba tartozók vajon miért?

FIGYELJ RÁM!

Sajnos nem vagyok jártas abban, hogy az óvodákban milyen módon történik az anyanyelvi nevelés. Persze, azzal tisztában vagyok, hogy van verstanulás, mese, és biztosan vannak nyelvi játékok is. De milyenek?

Az a tapasztalatom, hogy az anyanyelvi fejlődés segítése, támogatása már a családokban is háttérbe szoruló dolog. Gyakori, hogy a szülő is pösze, szükös szókinccsel rendelkezik, ő maga is keveset olvas, ezért a gyerek is inkább a tévéből, internetről, DVD-ről hall és lát mesét, így kap torz sémát. Hiányzik a jó beszédminta. Tudom, hogy az óvoda nem pótolhat mindent, ami otthon nincs. Mégis azt gondolom, hogy a nyelvi fejlődés segítésében jelentős szerepe van.

Már egy középsős korú kisgyermek is játszik a nyelvvel: mondókák mintájára rímpárokat keres. Izgalmasnak találja, ha azt játsszuk, hogy robot nyelven beszélünk (pl: a-ó = hajó). Fontos kialakítani a fonológiai tudatosságot, tanuljon meg a gyerek különbséget tenni, szótag, szó és mondat között. Ezek olyan nyelvi alapok, amelyek nélkül sikertelen az olvasástanítás, legyen szó bármilyen üdvös módszerről.

Az első osztályos tanítóknak nehéz dolguk van, mert nincs ismeretük arról, hogy melyik gyerek milyen háttérrel rendelkezik (pl.: szegényes nyelvi környezet, beszédfejlődési problémák, esetleg kétnyelvű közeg). Éppen ezért, ha építkezni akarnak, sziklaszilárd

FIGYELJ RÁM!

alapot kell teremteni. Az első osztályosok számára nem elvesztegetett, sokkal inkább jól befektetett idő, ha az első egy-két hónapot a nyelvi alapozásra szánják. Tanulják meg az alapfogalmakat: hang, betű, szótag, szó. Gyakorolják be a szavak hangokra bontását, az analizált szavak szintetizálását, az egyes hangok tulajdonságait (pl.: Melyik hangra gondolok? Morgós, az ajkunkat összezárva mondjuk, a mackó mondja legtöbbször. – M). Nagyon fontos, hogy lokalizálni tudják a hangokat (Hol hallod? – Szó elején, végén vagy benne? Hányadik helyen hallod?) Zöngés és zöngétlen párokat ismerjenek fel, különböztessenek meg. Ezekhez kapcsolható még a testséma, és a térben, majd síkban való tájékozódás megerősítése, hogy később a pl. p-q, b-d, sz-zs stb. betűket ne keverjék össze.

Ha ezeket az alapokat megfelelően teszik le, biztos sziklára építhetnek.

FIGYELJ RÁM!

ANYANYELVI JÁTÉKOK

Papagáj játék. A játékvezető a gyermekek által már ismert állatneveket mond elő. Az elmondottakat a megfelelő sorrendben kell visszamondani: pl. zebra, macska, kutya. Az elemek számát növelni lehet, az előadás gyorsaságát, pedig fokozni. A végén megbeszélni, hogy mindegyik szó „a”-ra végződött.

Hangkereső. Ha hallod a hangot, emeld fel a kezéd, vagy lépj előre egyet! (Rövid hangra: kicsit lépj, hosszú hangra: nagyot lépj!)

Hol ketyeg? (auditív lokalizáció) Egy kiküldött gyermek megkeresi az eldugott órát.

Mi pottyant le? (auditív differenciálás és emlékezet) A gyerekek háttal ülnek, leejtünk tárgyakat, fel kell ismerniük azok hangját. Lehet 2-3 tárgy egymás utáni leejtése után tömbösítve visszakérdezni.

Kukk! (auditív differenciálás) Egy gyermek a kör közepén áll bekötött szemmel. Ha felemeli a kezét, megáll a kör. Valakinek azt mondja, hogy kukk. Akinek mondta, magas és mély hangon ismételteti a „kukk” szót mindaddig, amíg fel nem ismeri a kör közepén álló, hogy ki áll vele szemben.

Lopakodás. (auditív lokalizáció) A gyerekek körben ülnek, egy közülük a kör közepén ül bekötött szemmel. A körben ülők közül egy csöndben föláll, és elkezd lopakodni. A középén ülőnek ki kell találnia, melyik irányból kezdett el lopakodni a társa.

Hangstaféta. Két csapat versenyez egymással. A legelső gyermek addig hangoztat egy hangot, ameddig bírja, majd meglöki a társát, aki folytatja. Melyik csapat bírja tovább?

FIGYELJ RÁM!

Hangoztatás, hangok felismerése szavakban. Például az „sz”: ahol a kígyó lakik, „s”: ahol a vonat áll, stb. A szavak kezdőhangjának megnevezése. Ha azt mondom, hogy *fű*, mit hallasz az elején? „F”

Szógyűjtés. Keressünk olyan szavakat, amelyek úgy végződnek: *elek/elem/ás/ész*. Pl. telek – remekelek; szerelem – türelem, látás – adás, mész – vegyész.

Titkos nyelv. A szónak csak a magánhangzóit ejtem. Kinek a nevét mondtam? e-ő - *Gergő*

Szópárok. Mondd az ellentétét! Szép - , ifjú - , lapos - .

Mit visz a kishajó? e-vel? (szógyűjtés a megadott hanggal: *epret, egeret, evőeszközt*). Szűkebb változat: Mondj egy virágot i-vel! *Ibolya*.

Szólánc. Sok változata van. A lényeg az, hogy mindenkinek egy szót kell mondania/írnia bizonyos szabály szerint. 1. A kiválasztott hanggal/betűvel végződjön a szó. 2. Amilyen hanggal/betűvel/a nehezebb változatban szótaggal végződik a szó, a következő azzal kezdődjön. 3. Minden szóban kétszer forduljon elő az adott hang/betű. 4. Érdekes betűkapcsolatok gyűjtése. Pl a szó közepén legyen „rf”: *karfiol, férfi*, stb.

Betűkereső. Képeket, rajzokat vagy tárgyakat mutatunk. Kiválasztunk egy betűt/hangot. Jelöljük meg azokat, amelyek nevében szerepel. Lehet versenyszerűen vagy időre is játszani.

FIGYELJ RÁM!

MIT TEHETÜNK A TEHETSÉGGEL?

Írások a
tehetségnevelés
témaköréből

rovatvezető:

Tövisháti Lila

*„Az emberi értékek megőrzése szempontjából
az egyik legfontosabb teendő a tehetség fejlesztése.”
Csíkszentmihályi Mihály*

„A család értéket ad...”

A család szerepe a tehetségnevelésben

Az általa alkotott tehetségmodell három külső faktorával kapcsolatban állítja Mönks professzor híressé vált mondatában : „A család értéket ad, a tanár kapukat nyit, a társak mint katalizátorok hatnak”. A tehetségnevelés különböző aspektusait bemutató cikkeim sorát most e három külső tényező közül a család szerepének rövid elemzésével folytatom.

FIGYELJ RÁM!

A tehetségeket gondozó pedagógus számára családi háttér ismerete elengedhetetlen. Az iskola, mint érzelmileg kevésbé érintett közeg, sokat segíthet a szülőnek a tisztánlátásban, s feladata is a tájékoztatás, a közös gondolkodás a gyermek számára leginkább megfelelő támogatás biztosításának érdekében. Egy közösen kialakított elvárás-rendszerben, csak közös erőfeszítéssel nyújthatnak kellő inspirációt a gyermek fejlődéséhez. *„A kivételes képességű gyermekeknek a szüleitől és a társadalomtól is különleges törődésre van szüksége¹”*. Sokszor tapasztalom, hogy a szülők aggódnak tehetséges gyermekük extrém magatartása, különcsége miatt. Nem ismerik fel a tehetségjegyeket, megnyugtatóbb lenne számukra, ha gyermekük kevésbé tűnne ki az átlagból. Ilyenkor a témában járatos pedagógusnak feladata megnyugtítani a szülőt, tanácsot adni, illetve tájékoztatni arról, mi okozhatja valójában gyermeke különös, a normától eltérő viselkedését.

Távol álljon tőlem, hogy alábecsüljem a pedagógusoknak általában a nevelésben, illetve speciálisan a tehetségnevelésben betöltött szerepét – ez ellentmondana mindannak, amit korábban a tehetségnevelésről állítottam –, mégis úgy gondolom, fontos tisztázni, hogy a gyermekek elsődleges szocializációs közege

¹ Csíkszentmihályi Mihály: A tehetséges gyerekek. Budapest: Nyitott Könyvműhely, 2010. p. 48.

FIGYELJ RÁM!

mégiscsak a család, melynek felelőssége semmivel sem mérhető a gyermek nevelésében, így a tehetségek kibontakoztatásában sem. Bármennyire is szeretünk hinni az iskola hátránykompenzációban betöltött küldetésében, pontosan tudjuk mindannyian, hogy a hátrányok leküzdésében folytatott küzdelmünk során sokat tehetünk ugyan, s ami tőlünk telik, azt meg is kell tennünk, eredményesek azonban a családokkal való együttműködés nélkül nem lehetünk. „A siker záloga a két szocializációs színtér együttműködése.” – vallja Tóth László egy tanulmányban². Nem helyes, ha az együttműködés helyett a felelősség áthárítását tapasztaljuk bármely fél részéről. Manapság sajnos egyre gyakoribb jelenség, hogy a szülők egy része „nem ér rá” gyermeket nevelni, s az iskolától reméli az általa el nem végzett nevelési feladatok beöltését. Ugyanakkor az is tény, hogy pontosan az igencsak megváltozott körülmények, a széthulló családok, a gyermeket otthon körülvevő világ bizonytalansága miatt valóban megnőtt a felelősségünk. Ami azonban otthon kimarad, nagyon nehezen pótolható.

A családi indíttatás meghatározó volta már biológiai értelemben is evidencia, hiszen mindaz, amire építhetünk nyilván

² Tóth László: A család szerepe a tehetségek fejlesztésében In: Balogh [et.al.] : A pedagógusok, szülők együttműködése és a kollégiumok szerepe a tehetségfejlesztésben. Budapest: MATEHETSZ 2014. p. 40.

FIGYELJ RÁM!

genetikailag meghatározott. Czeizel Endre „kétgyökerűségről” beszél, amikor kifejti, hogy a tehetség összetevőinek mentális faktorai (az ő modelljében ezek a kreativitás, a motiváció, az általános értelmesség és a specifikus mentális adottságok) genetikailag meghatározott képességeinken nyugszanak, melyek azonban csak megfelelő külső hatások révén teljesítik ki a tehetséget. Előszeretettel – s teljes joggal – hangsúlyozzuk itt a megfelelő külső támogató közeg fontosságát (iskola, család, társadalom stb.), melyek hiányában a velünk született képességek nem teljeshetnek ki, de azt hiszem, fordítva sem felesleges megközelíteni a kérdést, hiszen ha a mégoly támogató külső közegeknek nincs mire alapoznia, nem születhet eredmény.

Fent idézett tanulmányában Tóth László azt is kiemeli, utalva egy Slater által végzett kutatásra, mely azt vizsgálta, hogy *„milyen tényezők vannak hatással leginkább a gyermekek intelligenciájának fejlődésére, és arra a következtetésre jutott, hogy a legjobb prediktor mindenekelőtt a szülők IQ-pontszáma, képzettsége és szocioökonómiai státusza”*. Ezzel az utóbbi megállapítással összhangban van az a kutatási eredmény, melyet Benjamin S. Bloom³ publikált száz világhírű tudós, művész és sportoló

³ Benjamin Bloom: Developing Talent in Young People

FIGYELJ RÁM!

életútjának elemzése alapján. Ebben minden kétséget kizáróan bizonyította, hogy a legtöbb „beteljesült tehetség” támogató, elfogadó, reális elvárásokat támasztó családi háttérből indult, s mindehhez később olyan tanáraik is voltak, akik egyengették útjukat. Az elnyomott, sanyarú sorsa ellenére kibontakozó tehetség kasszasikerrel kecsegtető filmeknek remek alapanyagot szolgáltat ugyan, de a valósághoz csak igen kevés köze van. Mondhatnánk, az ilyen életutak szabályt erősítő kivételek. Az olyan gyermekek esetében nagyobb bizonyossággal várható el meglévő adottságaik eredményes kiaknázása, akik elé családjuk is magas követelményeket állít, akik elsődleges szocializációs közegükből magukkal hozzák a kiemelkedő teljesítmény értékelését. Persze mindebből arra a következtetésre is juthatnánk, hogy a megfelelő családi háttérű tehetségeknek nincs is szükségük további fejlesztésre, illetve a problémás háttérűeket felesleges fejleszteni. Ennél azért többet tehetünk a ránk bízott tehetségígéretekkel, de a gyermek háttérének ismerete elengedhetetlen a komplex kép kialakításához, valamint tisztában kell lennünk azzal is, hogy lehetőségeink részben korlátozottak. Bizonyos hátrányok leküzdéséhez az iskola önmagában nem elegendő.

Fontos kérdés, hogy milyen szülői attitűdök vannak előnyére a tehetséges gyermeknek: a támogató, szeretetteljes, biztonságot adó

FIGYELJ RÁM!

léggör előmozdíthatja a kiemelkedő teljesítményt, de gondot okozhat a túlzott elvárás, az olykor szeretetből táplálkozó felülértékelés, mint ahogy az ellenkezője is. Kimutatott tény, hogy a ma olyan gyakran tapasztalt túlóvás együtt jár az intelligencia csökkenésével, ráadásul önállótlan, döntésképtelen, s a szülőktől való leválásra majd felnőttkorban is képtelen fiatalokat „eredményez”. (Tapasztalatom szerint ez a túlzott rátelepedés, annak kényszere, hogy a gyermek tevékenységét aprólékosan beszabályozzuk, bizonyos pedagógiai gyakorlatokban is egyre elterjedtebb, amit helytelennek tartok.)

Tehetségesnek lenni – igenis – veszélyeket rejthet, melyekre fokozottan figyelni kell a gyermeket nevelőknek. Gondot okozhat például, ha az intellektuális téren korát meghazudtoló módon fejlett gyermek érzelmi, esetleg szociális téren még nem érte el ugyanazt a fejlettségi szintet (aszinkron fejlődés). Probléma lehet továbbá, hogy olykor túlzott elvárásai vannak önmagával szemben, s azoknak nem mindig tud megfelelni (perfekcionizmus), esetleg környezete támaszt vele szemben gyakorta teljesíthetetlen elvárásokat. Kortárskapcsolatai lehetnek ellentmondásosak (hiszen „nem illik a sorba”), testvéreihez méri (akár pozitív akár negatív példa otthon). Ezek helyes kezelése bölcsességet kíván a szülő részéről, felelőssége nem lebecsülendő.

FIGYELJ RÁM!

A gyermekek nevelésében, tehetségük kibontakoztatásában szülőnek és pedagógusnak közös tehát a felelőssége. Függetlenül attól, hogy otthoni vagy iskolai közegben zajlik-e, van néhány fontos tényező, melyeknek adottnak kell lennie a harmonikus fejlődéshez. Gyarmathy Éva egyik cikke⁴ a négy őselem szimbolikájából kiindulva az alábbi tényezőket sorolja fel: feltétlen elfogadás (levegő), szabadság (tűz), szabályok, korlátok (föld) és értelmes feladatok (az áramlást biztosító víz). Ha ugyanis nem áll rendelkezésünkre bennünket feltétlen elfogadó, szeretetteljes közeg, nem kapjuk meg a szárnyalás lehetőségét, az ésszerű szabadságot, ugyanakkor szabadságunk parttalan, s korlátlan, mely ezáltal saját magunkat és másokat is veszélyeztet, s nem állítanak bennünket értelmes feladatok, kihívások elé nap mint nap, nem lesz módunk fejlődni, s küldetésünk beteljesületlen marad.

⁴ Gyarmathy Éva: Érezd az erőt! In: Mindennapi Pszichológia 2013. 6. sz.

FIGYELJ RÁM!

AMINT VAGYOK

Amint én szerettelek benneteket, úgy szeressétek ti is egymást. Jn.13,34

Batki Ottó: A képzőművészet szerepe a hátránykompenzációban és a képességek fejlesztésében a siklói Szent Imre Katolikus Általános Iskolában

Iskolánkban több mint 15 éve folyik művészeti nevelés, amely különösen alkalmas a hátrányos helyzetű gyermekek képességeinek fejlesztésére, hátrányaik kompenzálására.

Tanulóink - szociális helyzetük folytán - ritkán kerülnek kapcsolatba a képzőművészeti önkifejezéssel. Minimális formakincssel, egysíkú technikai tudással rendelkeznek, eszközhasználatuk, finommotorikájuk fejletlen, területkitöltéseik hiányosak. Hamar rögződik a negatív énkép, amit kudarcélményeik konzerválnak, egyre nagyobb szakadék lesz az elvárt és az általuk nyújtott teljesítmény között. Jelenlétük gyakran konfliktusokkal terhelt.

A vizuális neveléssel minden kompetencia terület fejleszthető, főként a személyes és szociális kompetenciák. Fontos feladatunk a következők fejlesztése:

FIGYELJ RÁM!

- éntudatosság (önismeret, önbizalom)
- önszabályozás (önkontroll, alkalmazkodás)
- empátia (mások megértése)
- motiváció (teljesítményösztönzés)
- társas készségek (kommunikáció, konfliktuskezelés, együttműködés).

A művészeti nevelés nemcsak a kez ügyességét fejleszti, hanem a gondolatok, érzések, elképzelések és tapasztalatok vizuális

FIGYELJ RÁM!

eszközökkel való megjelenítését is. Személyiségfejlesztő, a kreatív, nyitott, életre nevelő, problémamegoldó magatartás kialakítását segíti elő. A művészeti nevelés lényege a kreativitás, az eredetiség, és ötletgazdaság, a divergens gondolkodás fejlesztése, a kíváncsiság és az alkotókedv felkeltése. Fontos szerepe van az érzelmeknek, motivációnak. A vizuális megjelenítés komoly tanulási folyamat, hisz azt tudjuk lerajzolni, amit ismerünk. Az ismeretszerzés különböző módjait alkalmazva motiválttá válik a gyermek. Valamire, valamilyen témában biztosan felkeltetjük az érdeklődésüket.

Nagy a közösségformáló ereje is. Fontos, hogy a foglalkozásokon felismerjék a közösség erejét. Az együtt alkotás segíti kialakítani és fejlődni az alkalmazkodó képességet, a szocializációt, a kommunikációt. A tanulók felelősnek érzik magukat társaik sikeréért is, az empátiás képesség, a segítőkészség elmélyülhet. A tudatos és fegyelmezett alkalmazkodás vállalásával fejlődik az együtt gondolkodás élménye. A hibák megbeszélése, a bírálat, a jó megoldások megerősítése, az egyéni teljesítmény másik produktumaihoz való viszonyítása hozzájárul a reális énkép kialakulásához.

Ezeknek a gyerekeknek a nagy része csak ezen a területen jut sikerélményhez. Az alkotás sikerélményt nyújt számukra, helyreáll az önértékelésük is. Kezd kialakulni a pozitív „énképük”: valamiben

FIGYELJ RÁM!

én is jó vagyok. Először csak a díjért, az ajándékért alkotnak. Később rájönnek, hogy nem a jutalom, hanem a részvétel a fontos, az alkotás öröme. Megtanulják értékelni környezetüket azáltal, hogy az elkészült alkotásaikkal díszítjük az osztályban és a folyosón lévő falírást. Szüleikkel együtt büszkén nézegetik az elkészült műveket. Sok szülő megdöbbenve látja, hogy mire képes a gyermeke.

A képzőművészeti foglalkozások nemcsak az önbizalmat növelik, hanem a bizalmat is a pedagógussal szemben. A kötetlenség miatt a gyerekek megnyílnak, kitárulkoznak. Legbensőbb, féltett titkaikat mesélik el családról, pedagógusról, barátról, szerelemről... Megajándékoznak a bizalmukkal, ami féltett kincs!

A művészeti nevelő tevékenységünk kezdetben többnyire délutáni időkeretben zajlott, de az elmúlt években pedagógusaink sikeresen alkalmazzák más tantárgyak oktatásában is: nemcsak az írás- és olvasásórákon, de a környezetismeret-órákon is hatékonyan segíti a tananyag elmélyítését, annak más eszközökkel való feldolgozását.

Ebben a tevékenységben az intézmény négy pedagógusa vesz részt tevékenyen: Nagy Edit, Nagy Ibolya, Tóthné Brunyai Ildikó és Zelefainé Imhof Andrea tanítók.

FIGYELJ RÁM!

ÉRTÉKREND

Ajándékok tanítványaitoknak

Olyan szellemi és lelki ajándékokról van szó, amelyek ingyenesek, s amelyet pedagógusi kreativitás még tovább fejleszthet:

1. Ígéreteiteket tartsátok be, soha ne hazudjatok!
2. Tegyétek másokkal azt, amit majd nekik is tenniük kell másokkal!
3. Adjatok pontos választ a kérdéseikre!
4. Legyetek példaképek!
5. Szoktassátok őket jó olvasmányokhoz!
6. Amit elkezdtek, fejezzék is be! Magyarázzátok meg, hogy a nagy tettek fáradtságba kerülnek!
7. Vegyék ki szavaitokból, amikor jót beszéltek másokról!
8. Segítsétek őket, hogy csatlakozzanak egy csoporthoz (focicsapat, énekkar, cserkészlet stb.)!
9. Legyetek következetesek! Ők ismerik el először ennek értékét.
10. Olvasatok fel nekik hangosan kedvenc könyveitekből!
11. Tetteikért vállalják a felelősséget!
12. Mielőtt büntetést kapnának, győződjetek meg, tisztában vannak-e a három „Miért?”-tel: – Miért tiltott? – Miért kell jóvátenni? – Miért nem tehetik meg máskor?
13. Tanítsátok meg őket arra, hogy elismerjék a hibáikat, és a bajért ne másat okoljanak!

FIGYELJ RÁM!

14. Ami jót ma meg lehet tenni, hajrá! A holnap bizonytalan.
15. A káromkodást, trágár beszédet ne tűrjétek!
16. Válaszoljatok kérdéseikre őszintén, különben egy idő után nem kérdeznek.
17. Ne mondjátok soha: „Na látod?... Ugye megmondtam...”
18. Különböztessétek meg a jót a rossztól – együtt!
19. Ne becsüljétek le aggodalmukat és félelmeiket!
20. Ismételjétek: „Elégedett vagyok veletek! Jól van! Sikerülni fog!”
21. Szeressétek őket úgy, ahogy vannak! Ez a legnagyobb ajándék.
22. Ne adjátok fel a harcot, míg nem fejeződött be a mérkőzés!
23. Szoktassátok rá őket, hogy elnézést kérjenek és bocsánatot is!
24. Nagyon fontos, hogy tudjanak hálásak lenni, s Istennek is hálát adni.
25. Ne hasonlítsátok össze őket másokkal!
26. Titkaik maradjanak titkok!
27. Ne akarjatok hibátlanoknak tűnni előttük!
28. Imádkozzatok értük minden este!

(ismeretlen szerző)

FIGYELJ RÁM!

HOLNAPFORMÁLÓ

Nagy Péter: Családi Életre Nevelés és Életstratégia Program a Pécsi Egyházmegyében

Az ember személyisége a születést követő első 5–6 életévben alakul ki. Bár ez a folyamat nem zárul le egészen, mégis egész életre meghatározó lesz az ekkor szerzett tapasztalat. A pozitív énkép – hogy szeretnek, értékesnek tartanak és képes vagyok feladatokat megoldani – lesz az alapja annak, hogy miként viszonyul másokhoz és általában az őt körülvevő világhoz. A bizalom és nyitottság léte vagy hiánya hosszabb távon meghatározza az elvárásokra való reagálást és komoly hatással lesz a későbbi teljesítményre, a másokkal való együttműködési készségre, nem utolsósorban pedig a párkapcsolatra. Mindezekből következik, hogy a velünk született tényezőkön túl a gyermek személyiségének formálásában legnagyobb és meghatározó szerepe tehát a szülőknek – vagyis az apának és anyának – van, akiknek gondoskodó és szerető odafigyelése révén bontakozik ki a személyiség.

Jogosan merül fel hát a kérdés: akkor mit jelent a címben feltüntetett iskolai program?

A válasz egyszerre kézenfekvő és bonyolult. Ha röviden

FIGYELJ RÁM!

szeretnénk válaszolni, akkor elég, ha annyit írunk, hogy: mert szükség van rá – hiánypótlásnak és megerősítésnek egyaránt.

Ha részletesebb választ szeretnénk adni, akkor több párhuzamos folyamatot kell figyelembe vennünk. Az elmúlt évtizedek különböző társadalmi folyamatai és hatásai – amiket itt most nem részleteznék, mert meghaladja a rendelkezésre álló felületet – komoly nyomással nehezednek a családokra. A munkavállalásból adódó nehézségek és magánéleti rendezetlenségek miatt egyre több gyermek kerül iskolába úgy, hogy hosszabb-rövidebb ideje nélkülözni kényszerül egyik vagy másik – egyre gyakrabban mindkét – szülő fizikai jelenlétét vagy figyelmét. A gyermekek veleszületett alapigénye, hogy „foglalkozzanak vele, figyeljenek rá” így sok esetben kielégítetlen marad, és hogy ezt pótolja, mindent el fog követni, hogy magára irányítsa a figyelmet. Ez családi környezetben, személyre szabottan viszonylag jól kezelhető, ugyanakkor az oktatási intézmények sokkal korlátozottabb mértékben képesek ezt megadni, annak ellenére, hogy emberileg és módszertanilag is törekednek rá. A másokkal nehezen együttműködő, állandóan személyes törődést igénylő gyermekek iskolába kerülésével – ahol egy osztályban 12–32 tanuló is lehet – minden résztvevőnek komoly következményekkel kell számolnia. A gyermek elvárja, de nem minden esetben tudja megkapni a személyes – szülői minőségű – törődést, az osztálytársak

FIGYELJ RÁM!

és szüleik jogosan várják az intézmény által ígért és egyébként elérhető oktatási színvonalat, a pedagógusok pedig szeretnének megfelelni mind a tanügyi, mind az önmagukkal szemben támasztott szakmai és minőségi elvárásoknak. Nem utolsó sorban pedig mindannyiuk számára meghatározó, hogy milyen légkörben zajlik az oktatás.

A napi feladatok elvégzése, a folyamatosan növekvő és gyakran változó – oktatási és társadalmi – elvárásoknak való megfelelés csak a szülő, a pedagógus és a gyermekek együttműködése révén tud megvalósulni, csak így biztosítható, hogy minden – adott esetben akár több száz érintett – résztvevő is elégedett lehessen. A közös – katolikus – értékrend, valamint gyermekeink hosszú távú érdekeinek – boldogulásuk és boldogságuk – szem előtt tartása lehet olyan közös érdek, amiből érdemes kiindulni.

Mivel ez a folyamat nagyon sok aspektusból megközelíthető és nagyon összetett kapcsolati rendszert jelent, csak úgy oldható meg, ha – az imént említett közös érdekek biztonságot jelentő feltételeit elfogadva és egymásban megbízva – saját szerepünkből kilépve megismerjük a többi résztvevő álláspontját is.

Erre az alapelvekre és ezekre az értékekre épül a fent említett *Családi Életre Nevelés és Életstratégia Program*. Az általános alapelvekre épülő családi viszonyok, a szocializáció és

FIGYELJ RÁM!

együttműködés, mint szükséges folyamat megismerése, a szabályok fontossága és szerepe egy közösség életében, a nézeteltérések rendezése és alapszabályai, a felelősségteljes és kiegyensúlyozott párkapcsolatra való felkészülés – hogy csak párat említsek – mind olyan terület, amik nem tartoznak ugyan a szorosan vett iskolai tantárgyi rendszerbe, mégis fontos gondolatokat inspirál és elengedhetetlenül fontos készségeket erősít meg.

A program az oktatásban résztvevő mindhárom fél felé nyitott. Törekvésünk célja, hogy megerősítsük a Pécsi Egyházmegye intézményeibe járó diákok és a hozzájuk tartozó családok közös értékrendjét, és segítsük az intézmények oktatóival, nevelőivel és munkatársaival való kölcsönös megértést, bizalmat.

Bizonyos társadalmi folyamatok talán néha elbizonytalaníthatnak minket, én mégis hiszek az együttműködésen alapuló közös sikerekben. Gyermekeinkben is megvan az igény a jóra, a tisztaságra, ugyanúgy, ahogy bennünk. Ne hagyjuk elveszni!

FIGYELJ RÁM!

ÚTRAVALÓ

Egy tanár imája

Segíts, Uram, hogy meg tudjam érteni diákjaimat.

Add, hogy végighallgassam őket türelmesen,
és kérdéseikre szeretettel válaszoljak.

Ne engeddd, hogy szavukba vágjak,
vagy letorkoljam őket minden ok nélkül.

Add, hogy mindig tapintatos és udvarias legyek velük szemben,
minthogy én is elvárom ezt tőlük magammal szemben.

Adj erőt, hogy soha se takargassam előttük hibáimat feleslegesen,
s hogy tudjak tőlük bocsánatot kérni,
ha valamit rosszul tettem, vagy megbántottam őket.

Ne engeddd, hogy tetteimmal valaha is sebeket ejtsek érzelmi
világukban.

Ne engeddd, hogy nevessek hibáikon.

Nem akarok úgy büntetni,

hogy megszégyenítem, vagy nevetségessé teszem őket a többiek
előtt.

Mindenekelőtt azt kérem, Uram,

hogy soha ne töltssem ki rajtuk mérgemet
pusztán csak azért, hogy önzésemnek eleget tegyek.

Tégy engem napról napra alázatosabbá,

és segíts, hogy hagyjak fel diákjaim szüntelen szidásával és
fejmosásával.

FIGYELJ RÁM!

Vezess, hogy minden órán szavaimmal és tetteimmel is erősítsem bennük azt a meggyőződést, hogy a becsületesség a boldogság alapja. Tégy elnézővé diákjaim apró hibáival szemben, és segíts, hogy észrevegyem a legkisebb jót is bennük. Adj ajkamra megfelelő szavakat, ha valamelyik dicséretet érdemel. Ne engeddd azt várnom tőlük, hogy felnőtt módjára érveljenek, s hogy olyan ítélőképességük legyen, amelyet csak az élet hosszú tapasztalata adhat. Add, hogy minden kérésüknek engedjek, ha azok ésszerűek és erkölcsileg megengedhetők, és adj kellő határozottságot, hogy tudjak nemet mondani, ha valami – megítélésem szerint – ártalmukra lenne. Ne engeddd, Uram, hogy elvegyem tőlük annak lehetőségét, hogy önállóan gondolkodjanak, hogy ők hozzák meg saját döntéseiket, és ők gondoskodjanak magukról. Add, hogy ne legyek személyválogató, hanem igazságos és szeretetteljes legyek mindegyikükkel, s így tisztületük őszinte lehessen irántam. Tégy méltóvá, Uram, hogy diákjaim szerethessenek, és általam közelebb kerüljenek Hozzád.

Ámen

(Ismeretlen szerző)